รายงานการศึกษาส่วนบุคคล

(Individual Study)

เรื่อง อาเซียนกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด

กรณีศึกษา : ความร่วมมืออาเซียนด้านปราบปรามยาเสพติด

จัดทำโดย นางสาวรัชนีกร สรสิริ

รหัส 3034

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 3 ปี 2554

สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ

รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

นบท.

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(ดร. สมเกียรติ อริยปรัชญา)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(ศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลิ่มมณี)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.พลภัทร บุราคม)

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปผู้บริหาร

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เผชิญร่วมกันทั้งปัญหาการลักลอบผลิต การลักลอบค้าและการแพร่ระบาด ซึ่งมีอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยรูปแบบของปัญหามีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามสภาพการณ์แวดล้อมและปัจจัยที่เอื้ออำนวย อาเซียนได้มีความร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหายาเสพติดนับตั้งแต่อาเซียนได้ประกาศปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยหลักการในการต่อต้านการใช้ยาเสพติดในทางที่ผิด (ASEAN Declaration of Principles to Combat the Abuse of Narcotic Drug) ในปี 2519 และได้มีความร่วมมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกันมาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากปัญหายาเสพติดมีความรุนแรงพิ่มมากขึ้นจากการที่มีตัวยาเสพติดชนิดใหม่ๆ เกิดขึ้น อาเซียนจึงได้ประกาศเจตนารมณ์ที่สำคัญคือการประกาศปฏิญญาร่วมว่าด้วยการปลอดยาเสพติดอาเซียน ค.ศ. 2020 ในปี 2541 แต่ต่อมาได้ร่นปีเป้าหมายของการปลอดยาเสพติดเป็น ค.ศ. 2015 ซึ่งนับว่าเป็นเป้าหมายที่ท้าทายความพยายามของอาเซียน

รายงานฉบับนี้มุ่งที่จะศึกษาการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดของอาเซียนโดยเน้นเฉพาะการศึกษาเฉพาะด้านการปราบปรามยาเสพติดที่สำนักงานป.ป.ส.รับผิดชอบการประสานงานในช่วงภายหลังจากการประกาศการเป็นเขตปลอดยาเสพติดอาเซียนฯ ในช่วงระหว่างพ.ศ. 2543 – พ.ศ.2553 ได้ทำการศึกษาจากเอกสาร รายงาน การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานและความสำเร็จของการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้านการปราบปรามยาเสพติดที่จะตอบสนองต่อการเป็นเขตปลอดยาเสพติดอาเซียน ซึ่งอาเซียนได้กำหนดนิยามของการเป็นเขตปลอดยาเสพติดอาเซียนไว้ว่าหมายถึงการดำเนินกิจกรรมการควบคุมยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ พร้อมทั้งลดผลต่อเนื่องต่างๆในเชิงลบอันอาจเกิดขึ้นกับสังคมอย่างมีนัยสำคัญในด้านการลดพื้นที่ปลูกฝิ่น การลดการผลิตและการลำเลียงยาเสพติด และการลดการแพร่ระบาดของยาเสพติด

ผลการศึกษาพบว่าอาเซียนมีจุดแข็งที่มีความมุ่งมั่นร่วมกันในการต่อต้านยาเสพติด หน่วยงานกลางด้านยาเสพติดมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและมีความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับอาเซียนและระดับทวิภาคี อาเซียนเองได้จัดทำแผนปฏิบัติการอาเซียนเพื่อต่อสู้กับการผลิต การค้าและการใช้ยาเสพติดที่ผิดกฎหมายในการไปสู่การเป็นเขตปลอดยาเสพติดภายใน ค.ศ. 2015 (พ.ศ.2552- 2558) เพื่อรองรับการดำเนินการตามวิสัยทัศน์ นับว่าแผนปฏิบัติการอาเซียนฯ จะเป็นเครื่องมือสำหรับอาเซียนในการดำเนินการร่วมกันตามกรอบกิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผน แต่ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการปราบปรามแหล่งผลิตและการลักลอบค้ายาเสพติดคือการมีแหล่งผลิตอยู่ในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งแหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญอยู่ในพม่าและการต่อต้านรัฐบาลพม่าของชนกลุ่มน้อยที่มีความเชื่อมโยงกับการลักลอบค้ายาเสพติด นอกจากนี้ยังมียาเสพติดจากนอก

ภูมิภาคและนักค้ายาเสพติดจากนอกภูมิภาคเข้ามาทำให้อาเซียนกลายเป็นตลาดสำคัญของการแพร่ระบาดของยาเสพคิด ซึ่งอาเซียนจำเป็นต้องใช้มาตรการในการลดอุปสงค์ยาเสพติดควบคู่ไปกับการปราบปรามยาเสพติด ที่สำคัญคือควรมีการบูรณาการการดำเนินงานทั้งในระดับประเทศอาเซียนเองและการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกับคณะกรรมการอาเซียนที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น เจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติ คณะกรรมการอาเซียนด้านตรวจคนเข้าเมือง คณะทำงานอาเซียนด้านศุลกากร อาเซียนควรเตรียมการเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนและการเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการลักลอบค้ายาเสพติด

เนื่องจากข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาบางส่วนเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถนำมาเปิดเผยได้และอาจกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จึงไม่นำมากล่าวอ้างอิงไว้และการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดของอาเซียนยังมีมิติของความร่วมมือในด้านอื่นๆ อีก ดังนั้นหากผู้สนใจงานการแก้ไขปัญหายาเสพติดอาเซียนอาจทำการศึกษาเพิ่มเติมได้

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 3 ดิฉันขอแสดงความขอบคุณเป็นอย่างสูงต่อผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงการต่างประเทศ ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงยุติธรรม และเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่ได้ให้โอกาสและอนุมัติให้ดิฉันเข้ารับการอบรมหลักสูตรนี้

รายงานการศึกษาเรื่อง อาเซียนกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษา : ความร่วมมืออาเซียนด้านการปราบปรามยาเสพติด ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้โดยได้รับคำ แนะนำเป็นอย่างดีจากคณะอาจารย์ที่ปรึกษาอันได้แก่ ท่านเอกอัครราชทูต ดร.สมเกียรติ อริยปรัชญา ศาสตราจารย์ ดร. อนุสรณ์ ลิ่มมณี และ รองศาสตราจารย์ ดร.พลภัทร บุราคม ซึ่งดิฉันขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ดิฉันขอขอบคุณ คุณพิทยา จินาวัฒน์ อดีตที่ปรึกษาการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวงยุติธรรม คุณกอบกูล จันทวโร ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย สำนักงาน ป.ป.ส. ที่ได้ให้ข้อคิดเห็นและให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายของประเทศอาเซียน ขอขอบคุณคุณสิริพร วนาวิริยะ ผู้อำนวยการสำนักปราบปรามยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. และคณะเจ้าหน้าที่สำนักปราบปรามยาเสพติด คุณถาวร เนียมนำ อัครราชทูตที่ปรึกษาด้านการควบคุมยาเสพติด สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง ที่ได้ให้ข้อมูลด้านการปราบปรามยาเสพติด ขอขอบคุณ คุณปทุมรัตน์ พงศ์ภัสสร ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และคณะเจ้าหน้าที่สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. ที่ประสานงานสำหรับการเข้ารับการอบรม และขอขอบคุณคณะเจ้าหน้าที่ของสำนักการต่างประเทศคือ คุณเนาวรัตน์ ลิมาลัย นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการ ที่ช่วยสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับความร่วมมืออาเซียนด้านยาเสพติด คุณชัพชัย คงคานนท์ นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการ คุณสุทธาทิพย์ กลั่นกมลและ คุณฉัตราภรณ์ วงศ์ขจร ที่สนับสนุนการจัดทำรายงานฉบับนี้ให้สำเร็จด้วยดี ท้ายที่สุดนี้ดิฉันขอขอบคุณ คุณบุญรงค์ พงษ์เสถียรศักดิ์ ผู้อำนวยการสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการและคณะเจ้าหน้าที่ของสถาบันฯ ที่ให้การสนับสนุนการจัดทำรายงานฉบับนี้ให้สำเร็จเป็นรูปเล่มฉบับสมบูรณ์

ดิฉันหวังว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการใช้อ้างอิงและค้นคว้าต่อยอดต่อไปเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือด้านยาเสพติดของประเทศอาเซียน และ ดิฉันขอยกความดีทั้งหมดให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่กล่าวมาเบื้องต้น

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร		ง
กิตติกรรมประกาศ		จ
สารบัญ		ช
สารบัญตาราง		ฌ
บทที่ 1	**บทนำ**	**1**
	1.1 ภูมิหลังความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	1.2 วัตถุประสงค์	6
	1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษาและระเบียบวิธีการศึกษา	6
	1.4 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา	7
บทที่ 2	**แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง**	**8**
	2.1 แนวคิดทฤษฎี	8
	2.1.1 ทฤษฎีการรวมกลุ่มประเทศ	8
	2.1.2 ทฤษฎีภูมิภาคนิยม	9
	2.1.3 ทฤษฎีผลประโยชน์	9
	2.2 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม	10
	2.3 สรุปกรอบแนวคิด	10
บทที่ 3	**ผลการศึกษาความร่วมมืออาเซียนด้านการปราบปรามยาเสพติด**	**11**
	3.1 ปัญหายาเสพติดในภูมิภาคอาเซียนระหว่างปี 2543 - 2553	11
	3.2 การดำเนินการปราบปรามยาเสพติด	12
	3.3 การวิเคราะห์การดำเนินการของอาเซียนในการปราบปรามยาเสพติด	13

บทที่ 4 **บทสรุป** **43**

4.1. บทสรุป 43

4.2. ข้อเสนอแนะ 44

4.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 44

4.2.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ 47

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

ผนวก ก. ASEAN Declaration of Principles to Combat the Abuse of Narcotic Drugs

ผนวก ข. Joint Declaration for a Drug-Free ASEAN 2020

ผนวก ค. ASEAN Workplan on Combatting Illicit Drugs Manufacturing, Trafficking and Abuse (2009 – 2015)

ประวัติผู้เขียน

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1.1 เปรียบเทียบผลผลิตฝิ่นในดินแดนสามเหลี่ยมทองคำ (ตัน) 2

ตารางที่ 3.1 สถิติการจับกุมเฮโรอีนระหว่างปี 2547 – 2552 (กิโลกรัม) 18

ตารางที่ 3.2 สถิติการจับกุมเมทแอมเฟตามีนระหว่างปี 2547 – 2552 (เม็ด) 19

ตารางที่ 3.3 สถิติการจับกุมกัญชาและยางกัญชาระหว่างปี 2547 – 2552 (กิโลกรัม) 20

ตารางที่ 3.4 สถิติคนไทยถูกจับในต่างประเทศ 41

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ภูมิหลังความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญจุดหนึ่งของโลกและเป็นภูมิภาคที่ทวีความสำคัญทั้งในเชิงเศรษฐกิจ การเมือง ความมั่นคงและสังคม ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงรวมตัวกันก่อตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (ASEAN) ด้วยแนวความคิดที่จะรวมประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้าด้วยกันเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาค ธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงปลอดภัยทางการเมือง การสร้างสรรค์ความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม การกินดีอยู่ดี บนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกัน ก่อนหน้านี้ประเทศในภูมิภาคเคยรวมตัวกันเป็นกลุ่มเล็กๆ เช่น สมาคมอาสา (ASA) ซึ่งต่อมาได้พัฒนาความร่วมมือจนกลายเป็นสมาคมอาเซียน โดยได้มีการประกาศปฏิญญาสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN Declaration) หรือ ปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) และได้มีการลงนาม เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 โดยรัฐมนตรีจากประเทศสมาชิกผู้ก่อตั้งซึ่งประกอบด้วยอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์สิงคโปร์และไทย โดย ดร. ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศในขณะนั้นเป็นผู้ลงนามในนามรัฐบาลไทย ต่อมาประเทศบรูไน ดารุสซาลามได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียนลำดับที่ 6 เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2527 ประเทศเวียดนามเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนลำดับที่ 7 เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2538 ประเทศลาวและพม่าเข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 8 และลำดับที่ 9 ตามลำดับเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2540 และประเทศกัมพูชาเข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 10 เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2542 ส่งผลให้อาเซียนกลายเป็นองค์การฯ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งภูมิภาค โดยมีประชากรรวมกว่า 567 ล้านคน ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 4.5 ล้านตารางกิโลเมตร

ปัญหาสำคัญที่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประสบอยู่ปัญหาหนึ่งคือปัญหาการลักลอบผลิต การลักลอบค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติดซึ่งยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องมากว่า 30 ปี ก่อนที่จะมีการก่อตั้งสมาคมอาเซียนเสียอีก โดยรูปแบบของปัญหายาเสพติด มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามสภาพการณ์แวดล้อมและปัจจัยที่เอื้ออำนวย ในช่วงระยะแรกเมื่อมีการก่อตั้งสมาคมอาเซียนซึ่งพม่าและลาวยังไม่ได้เป็นสมาชิกอาเซียนเท่ากับระยะเวลา 30 ปีก่อนที่พม่าและลาวจะเข้าเป็นสมาชิกอาเซียน สภาพปัญหายาเสพติดที่เป็นปัญหาที่ถือว่ามีความรุนแรงในภูมิภาค

อาเซียนคือปัญหาการลักลอบปลูกพืชเสพติดคือฝิ่นและการลักลอบผลิตเฮโรอีนในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ (Golden Triangle) เป็นพื้นที่ติดต่อกันของ 3 ประเทศคือพม่า ลาวและไทย ในขณะนั้นกล่าวกันว่าเป็นพื้นที่ที่มีการปลูกฝิ่นมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก สามเหลี่ยมทองคำมีพื้นที่ประมาณ 194,000 ตารางกิโลเมตร มีประชากรอาศัยอยู่ในพื้นที่ประมาณ 1 ล้านคนและมีหมู่บ้านมากกว่า 3,000 หมู่บ้าน พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตพม่าบริเวณตอนใต้ของรัฐฉานคือเขตว้าและเขตโกกั้ง พื้นที่ตอนเหนือของลาวคือแขวงอุดมไซ แขวงพงศาลี และทางภาคเหนือตอนบนของไทยจำนวน 11 จังหวัด ฝิ่นสามารถนำไปสังเคราะห์เปลี่ยนเป็นยาเสพติดประเภทอื่นได้คือมอร์ฟีนและเฮโรอีน พื้นที่ปลูกฝิ่นในบริเวณสามเหลี่ยมทองคำมีกว่า 150,000 เฮคตาร์ และให้ผลผลิตฝิ่นประมาณปีละ 2,000 — 2,500 ตัน การปลูกฝิ่นจะดำเนินการโดยชนกลุ่มน้อยและชาวเขาที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูงเพราะนอกเหนือจากการปลูกฝิ่นเพื่อยังชีพแล้ว ฝิ่นยังเกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมของชนเผ่าอีกด้วย การแก้ไขปัญหาการปลูกฝิ่นจึงไม่สามารถใช้มาตรการปราบปรามยาเสพติดเพียงมาตรการเดียว ต้องใช้มาตรการการพัฒนาควบคู่กันไป ในช่วงปี 2535 และ ปี 2536 พื้นที่สามเหลี่ยมทองคำมีสัดส่วนการผลิตฝิ่นคิดเป็นร้อยละ 75 ของปริมาณฝิ่นที่ผลิตได้ทั้งหมดในโลก ซึ่งสามารถผลิตเป็นเฮโรอีนได้ถึง 200 — 250 ตัน ซึ่งหากคิดราคาของเฮโรอีนเมื่อลักลอบลำเลียงไปสู่ประเทศในยุโรปหรือสหรัฐอเมริกาจะมีมูลค่านับหมื่นล้านบาท ผลกำไรอันมหาศาลนี้เองทำให้เกิดการลักลอบผลิตและการลักลอบค้ายาเสพติดในภูมิภาคอาเซียนเป็นจำนวนมากโดยกลุ่มนักค้ายาเสพติดที่เข้ามาดำเนินการผลิตและค้ายาเสพติดในบริเวณพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ

ตารางที่ 1.1

เปรียบเทียบผลผลิตฝิ่นในดินแดนสามเหลี่ยมทองคำ (ตัน)

ประเทศ	2532	2533	2534	2535	2536
พม่า	2,430	2,255	2,350	2,280	2,575
ลาว	380	275	265	230	180
ไทย	49	45	59	34	38

นอกจากนี้ในระยะเวลาเดียวกันในภูมิภาคอาเซียนยังพบการปลูกกัญชาที่มีการลักลอบปลูกกันมากในหลายพื้นที่เนื่องจากเป็นพืชที่สามารถเติบโตได้ในทุกสภาพอากาศ ทำให้มี

การกระจายตัวของการลักลอบปลูกกัญชาในหลายประเทศสมาชิกอาเซียน เมื่อ 30 ปีก่อนกัญชาปลูกมาทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ลาว อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ การคำนวณพื้นที่ปลูกกัญชาไม่สามารถที่จะคำนวณได้เหมือนพื้นที่ปลูกฝิ่นเนื่องจากมีการกระจายการปลูกในหลายพื้นที่ แต่ฝิ่นมีการปลูกในพื้นที่ที่จำกัดด้วยสภาพอากาศและความสูงของพื้นที่คือสามารถเจริญเติบโตในพื้นที่สูงกว่าระดับน้ำทะเล 800 เมตรและมีอากาศหนาวเย็น ประเทศไทยและประเทศอาเซียนอื่นๆ คือ มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ต่างถูกใช้เป็นจุดแวะพักยาเสพติดจากสามเหลี่ยมทองคำ ก่อนจะถูกลักลอบลำเลียงต่อไปยังประเทศที่สามในทวีปยุโรป อเมริกาและออสเตรเลีย ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 5 ประเทศในขณะนั้นจึงเห็นว่าปัญหายาเสพติดเป็นภัยคุกคามต่ออาเซียนและภูมิภาคเอเซียตะวันออกเฉียงใต้โดยรวม จึงจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกันขจัดยาเสพติดให้หมดไปจากภูมิภาค ดังนั้นในปี 2519 อาเซียนจึงได้ประกาศปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยหลักการในการต่อต้านการใช้ยาเสพติดในทางที่ผิด (ASEAN Declaration of Principles to Combat the Abuse of Narcotic Drugs) ซึ่งมีหลักการว่า ประเทศอาเซียนแต่ลประเทศจะเพิ่มความระมัดระวังและมาตรการป้องกันและลงโทษเกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติด จัดให้มีความร่วมมือในด้านการวิจัยและศึกษาเกี่ยวกับยาเสพติด จัดปรับปรุงกฎหมายของแต่ละประเทศดำเนินการแลกเปลี่ยนข้อสนเทศในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับยาเสพติด รายละเอียดปรากฏในผนวก ก.

ในระยะแรกงานด้านยาเสพติดของอาเซียนอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการอาเซียนว่าด้วยการพัฒนาสังคม มีการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านยาเสพติด (ASEAN Drugs Experts Meeting) เป็นประจำทุกปี หลังจากที่ได้มีการประกาศปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยหลักการในการต่อต้านการใช้ยาเสพติดในทางที่ผิดแล้ว หน่วยงานกลางด้านยาเสพติดของประเทศสิงคโปร์เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมผู้เชียวชาญด้านยาเสพติดอาเซียน ครั้งที่ 1 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2519 จากนั้นประเทศสมาชิกอาเซียนได้ผลัดกันเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมตามลำดับตัวอักษร แต่ต่อมาได้แยกงานด้านยาเสพติดให้มาขึ้นตรงต่อกรรมการประจำอาเซียน (ASEAN Standing Committee) และเมื่อมีการปรับโครงสร้างของสำนักเลขาธิการอาเซียนได้ยกสถานะของคณะผู้เชี่ยวชาญด้านยาเสพติดอาเซียนขึ้นเป็นระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน (ASEAN Senior Officials on Drugs – ASOD) ในเวลาต่อมาได้ปรับเปลี่ยนให้งานยาเสพติดภายใต้คณะกรรมการเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติดเสนอรายงานต่อที่ประชุมรัฐมนตรีอาเซียนว่าด้วยอาชญากรรมข้ามชาติ (Ministerial Meeting of ASEAN on Transnational Crimes -AMMTC)

อย่างไรก็ดีต่อมาสภาพปัญหาได้เปลี่ยนแปลงจากปัญหายาเสพติดที่สกัดจากพืชมาเป็นยาเสพติดประเภทสารสังเคราะห์มากขึ้นคือสารกระตุ้นประสาทประเภทเมทแอมเฟตามีน

(Methamp hetamine Type Stimulants – ATS) ปัญหาการปลูกฝิ่นในภูมิภาคลดลงทั้งในประเทศไทย พม่าและลาวเนื่องจากความพยายายามในการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยเฉพาะอย่างยิ่งพม่าและลาว เมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกสมาคมอาเซียนในปี 2540 แล้วได้ประกาศเจตนารมย์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดและประกาศแผน 15 ปีเพื่อกำจัดการปลูกฝิ่น โดยแบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ระยะ ระยะละ 5 ปีคือช่วงปี 2543 — 2547 ช่วงปี 2548 — 2552 และช่วงปี 2553 — 2557 ไทย พม่าและลาว มีการดำเนินโครงการพัฒนาทางเลือกเพื่อทดแทนการปลูกฝิ่น ซึ่งนับว่าประสบความสำเร็จในการลดพื้นที่ปลูกฝิ่น โดยเฉพาะในประเทศไทยซึ่งได้นำแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในเรื่องการปลูกพืชทดแทนฝิ่นและการพัฒนาทางเลือกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชนบนพื้นที่สูงที่ยังชีพด้วยการปลูกฝิ่นให้หันมาปลูกพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้ทดแทนการปลูกฝิ่น แต่ปัญหายาเสพติดมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทำให้การลักลอบค้ายาเสพติดยังคงมีอยู่ และมียาเสพติดชนิดใหม่ๆ เกิดขึ้น เมื่อปัญหาฝิ่นลดลง การผลิตเฮโรอีนก็ลดลงด้วยและทำให้หายาก จึงทำให้ปัญหายาเสพติดประเภทเมทแอม-เฟตามีน ซึ่งเป็นสารกระตุ้นประสาทที่เรียกว่าวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (psychotropic substance) เริ่มเข้ามาแพร่ระบาดในภูมิภาคอาเซียนในปี 2532 และประมาณปี 2540 เริ่มมียาเสพติดจากนอกภูมิภาคข้ามาแพร่ระบาดและมีการลักลอบค้าในภูมิภาคเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นมา ยาเสพติดดังกล่าวเช่น โคเคน จากทวีปอเมริกาใต้ เอ็กซ์ตาซีหรือยาอีจากประเทศในนยุโรป ไอซ์หรือคริสตัลเมทแอมเฟตามีนจากประเทศในยุโรปและในระยะ 2 — 3 ปีที่ผ่านมาพบว่ามีความพยายามที่จะผลิตไอซ์ในภูมิภาคอาเซียนด้วย ประเทศสมาชิกอาเซียนจึงได้พิจารณาเห็นว่าปัญหายาเสพติดประเภทสารสังเคราะห์เป็นภัยคุกคามต่อภูมิภาคมากขึ้น อาเซียนได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในภูมิภาคและเป็นผล นำมาสู่การดำเนินงานที่สำคัญอีกประการหนึ่งของอาเซียนคือการประกาศปฏิญญาร่วมว่าด้วยการปลอดยาเสพติดในอาเซียน ค.ศ. 2020 (Joint Declaration For A Drug-Free ASEAN) โดยปฏิญญาฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อย้ำถึงความพยายามของประเทศสมาชิกอาเซียนในการต่อสู้กับปัญหาการค้ายาเสพติดและการใช้ ยาเสพติดในทางที่ผิดในศตวรรษที่ 21 และให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมเป็นสมาชิกใหม่ของอาเซียน ได้แก่ ลาว พม่า และเวียดนามในความร่วมมือเพื่อการต่อสู้กับปัญหายาเสพติดในภูมิภาคนี้ ได้มีการลงนามในปฏิญญาร่วมว่าด้วยการปลอดยาเสพติดในอาเซียน ค.ศ. 2020 ดังกล่าวในระหว่างการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนครั้งที่ 31 เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2541 ณ กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ โดยรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน 9 ประเทศ (กัมพูชายังไม่ได้เป็นสมาชิกอาเซียน) ต่อมาในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน สมัยที่ 33 ระหว่างวันที่ 24-25 กรกฎาคม 2543 ณ กรุงเทพมหานคร ที่ประชุมได้เห็นควรให้ร่นเวลาการบรรลุเป้าหมายของการทำให้อาเซียนเป็นเขต

ปลอดยาเสพติดจากปี ค.ศ. 2020 เป็นปี ค.ศ. 2015 รายละเอียดของปฏิญญาร่วมฯ ปรากฏในผนวก ข.

อาเซียนมีการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดใน 5 สาขาของความร่วมมือโดยผ่านกรอบการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติด ดังนี้

1. ความร่วมมือด้านการปราบปรามยาเสพติด
2. ความร่วมมือด้านการป้องกันยาเสพติด
3. ความร่วมมือด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
4. ความร่วมมือด้านการวิจัย
5 ความร่วมมือด้านการพัฒนาทางเลือก

ในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุการเป็นเขตปลอดยาเสพติดอาเซียนภายใน ค.ศ. 2015 (2558) คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติดได้ร่วมกันยกร่างแผนปฏิบัติการอาเซียนเพื่อต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด (ASEAN Workplan on Combatting Illicit Drug Manufacturing, Trafficking and Abuse) ในปี 2549-2550 เพื่อรองรับการดำเนินการตามปฏิญญาร่วมฯ และได้ร่วมกำหนดนิยามของการปลอดยาเสพติดดังนี้

“ การดำเนินกิจกรรมการควบคุมยาเสพติดที่ผิดกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ พร้อมทั้งลดผลต่อเนื่องต่างๆ ในเชิงลบอันอาจเกิดขึ้นกับสังคม ในที่นี้รวมถึงการลดลงอย่างยั่งยืนและมีนัยสำคัญในเรื่องดังต่อไปนี้

ก. พื้นที่ปลูกพืชเสพติด

ข. การผลิตและการลำเลียงยาเสพติดและอาชญากรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับยาเสพติด

ค. การแพร่ระบาดของการใช้ยาเสพติด”

พร้อมทั้งได้ร่วมกันกำหนดเกณฑ์วัดผลสำหรับการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดทั้ง 3 ด้านดังกล่าวข้างต้น

ที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติด ครั้งที่ 30 จัดขึ้น ณ ประเทศกัมพูชา ในปี 2552 ได้ให้การรับรองแผนปฏิบัติการฯ ดังกล่าว รายละเอียดของแผนปฏิบัติการฯ ปรากฏในผนวก ค. ในการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติด ครั้งที่ 31 จัดขึ้น ณ ประเทศอินโดนีเซีย ในปี 2553 ได้จัดลำดับความสำคัญของการดำเนินการตามวิสัยทัศน์การปลอดยาเสพติดอาเซียนภายใน ค.ศ. 2015 คือ การปราบปรามการผลิตและการลักลอบลำเลียงยาเสพติดและอาชญากรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การลดการแพร่ระบาดของการใช้ยาเสพติด และการลดพื้นที่ปลูกพืชเสพติด ซึ่งจากการที่อาเซียนได้ให้ความสำคัญกับการปราบปรามยาเสพติด

จึงได้กำหนดเกณฑ์วัดผลสำหรับการดำเนินงานการปราบปรามการผลิตและการลักลอบลำเลียงยาเสพติดไว้ดังนี้

1. การขจัดเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการผลิตยาเสพติด
2. การขจัดเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบลำเลียงยาเสพติด
3. การขจัดการลักลอบและการนำสารตั้งต้นไปใช้ในการผลิตยาเสพติด
4. ส่งเสริมความร่วมมือข้ามพรมแดนและการปฏิบัติการด้านการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเป็นเขตปลอดยาเสพติดของอาเซียนภายในปี ค.ศ. 2015 โดยศึกษาเฉพาะการดำเนินงานด้านการปราบปรามยาเสพติดของอาเซียนในช่วงภายหลังที่มีการประกาศวิสัยทัศน์การเป็นเขตปลอดยาเสพติดอาเซียนภายใน ค.ศ. 2015 ตั้งแต่ปี 2543 - 2553 และอาเซียนได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานและความสำเร็จของการดำเนินงานที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายด้านปราบปรามยาเสพติดของอาเซียน

1.2.3. เพื่อวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านปราบปรามยาเสพติดของอาเซียนในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเป็นเขตปลอดยาเสพติดอาเซียนภายใน ค.ศ. 2015

1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการศึกษาและระเบียบวิธีการศึกษา

1.3.1 ศึกษาการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกันของประเทศสมาชิกอาเซียนโดยเน้นการศึกษาเฉพาะด้านการปราบปรามยาเสพติด ที่สำนักงาน ป.ป.ส. รับผิดชอบประสานการดำเนินการ โดยศึกษาเฉพาะช่วงภายหลังจากการที่มีการประกาศการเป็นเขตปลอดยาเสพติดอาเซียนภายใน ค.ศ. 2015 แล้วคือการดำเนินการด้านการปราบปรามยาเสพติดของอาเซียนในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2543 ถึง พ.ศ. 2553

1.3.2 ศึกษาโครงสร้างการดำเนินงานปราบปรามยาเสพติดของอาเซียนเพื่อจะได้เป็นพื้นฐานและทำให้มีความเข้าใจการดำเนินงานของประเทศสมาชิกอาเซียน และเห็นสภาพปัญหาและขีดความสามารถของประเทศสมาชิกอาเซียนในการดำเนินงานด้านการปราบปรามยาเสพติดเพื่อให้บรรลุการเป็นเขตปลอดยาเสพติดของอาเซียนภายใน ค.ศ. 2015

1.3.3. ในด้านระเบียบวิธีศึกษา จะใช้การศึกษาจากเอกสารที่สำนักงาน ป.ป.ส. ได้ดำเนินความร่วมมือกับประเทศอาเซียน ศึกษาจากรายงานต่างๆ เช่น รายงานสถานการณ์ยาเสพติดของประเทศสมาชิกอาเซียน รายงานการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติด การศึกษาข้อมูลจากเวปไซด์ที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งผู้แทนไทยและผู้แทนต่างประเทศ ซึ่งการศึกษาด้วยวิธีต่างๆ ดังกล่าว จะนำมาประมวลและวิเคราะห์เพื่อการจัดทำเป็นข้อเสนอแนะต่อไป

1.4 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1.4.1 เสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินความร่วมมือของอาเซียนด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มุ่งเน้นการดำเนินงานด้านการปราบปรามยาเสพติด

1.4.2 เป็นเอกสารอ้างอิงสำหรับผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับความร่วมมือของอาเซียนในมิติที่เกี่ยวข้องกับด้านความมั่นคงและข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศที่จะไปปฏิบัติงานในกลุ่มประเทศอาเซียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์

1.4.3 ข้อเสนอแนะและข้อวิเคราะห์จะเป็นประโยชน์สำหรับการดำเนินการในเชิงบูรณาการเนื่องจากการแก้ไขปัญหายาเสพติดจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือทั้งจากหน่วยงานภายในประเทศและภายนอกประเทศ ดังนั้นหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องที่มีการดำเนินงานกับประเทศอาเซียนสามารถนำเอกสารฉบับนี้ไปพิจารณาขยายการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 2
แนวคิดทฤษฎี

กรณีศึกษาเรื่องการปราบปรามยาเสพติดอาเซียน ผู้เขียนได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์ให้เห็นความเชื่อมโยงกับการดำเนินความร่วมมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของอาเซียนและนำมาสู่การประกาศเขตปลอดยาเสพติดอาเซียนโดยที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน ครั้งที่ 31 ในปี 2541 และการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน ครั้งที่ 33 ในปี 2543 เพื่อนำมาพิจารณาประกอบการศึกษาดังนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎี

2.1.1 ทฤษฎีการรวมกลุ่มประเทศ (Integration Theory)

การรวมตัวกันของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นสมาคมอาเซียนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาค ธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพและความมั่นคงปลอดภัยทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนเพื่อความมั่งคั่งของประเทศในภูมิภาค การรวมกลุ่มประเทศเป็นความพยายมกระชับความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นในบรรดาประชาชนที่อาศัยอยู่ในประเทศที่ใกล้เคียงกัน อาเซียนเป็นการรวมตัวของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สอดคล้องกับแนวความคิดในเรื่องทฤษฎีความร่วมมือ ซึ่งเป็นแนวคิดของการรวมตัวของประเทศต่างๆ เพื่อดำเนินความร่วมมือในการปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของประเทศ เอกสารเรื่อง หลักรัฐศาสตร์ เขียนโดย ผศ.ดร. สุพจน์ บุญวิเศษ เขียนไว้ว่าทฤษฎีการรวมตัวระหว่างประเทศเนื่องจากรัฐไม่อาจอยู่อย่างโดดเดี่ยวโดยที่ไม่ต้องพึ่งพาอาศัยรัฐอื่นได้ จึงเกิดการรวมตัวของรัฐต่างๆ ขึ้น ซึ่งกระทำโดยความสมัครใจเพื่อระงับข้อขัดแย้งหรือส่งเสริมความร่วมมือในด้านต่างๆ การรวมตัวนี้ส่งผลให้รัฐต่างๆ ต้องพยายามที่จะปรับตัวและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมช่วยให้อำนาจในการต่อรองเพิ่มขึ้น ความเป็นอยู่ของประชาชนในรัฐดีขึ้น

การรวมตัวกันของอาเซียนจึงเป็นการรวมกลุ่มประเทศเพื่อความมั่นคงและมั่งคั่งของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อรวมตัวกันแล้วอาเซียนได้กำหนดขอบเขตของความร่วมมือโดยพิจารณาตามสภาพปัญหาที่ประเทศอาเซียนเผชิญร่วมกัน การป้องกันและปราบปราม

ยาเสพติดเป็นสาขาหนึ่งของความร่วมมือที่อาเซียนได้มีการประกาศว่าจะดำเนินความร่วมมือกันตั้งแต่ปี 2519

2.1.2 ทฤษฎีภูมิภาคนิยม (Regionalism)

เมื่อกล่าวถึงการรวมตัวของอาเซียนนับเป็นหนึ่งในตัวอย่างสำคัญของภูมิภาคนิยมในโลกปัจจุบัน อาเซียนมีส่วนสร้างสันติภาพและความร่วมมือระหว่างรัฐที่ในอดีตมีความขัดแย้งกันได้พอสมควร และในภูมิภาคมีกิจกรรมความร่วมมือระหว่างประเทสในกรอบและระดับต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งทวิภาคี อนุภูมิภาค ข้ามภูมิภาค หรือ ระหว่างภูมิภาค ตามแนวคิดที่เรียกว่า “ภูมิภาคนิยมใหม่” (New Regionalism) หรือบางครั้งได้รับการขนานนามว่าเป็น “ภูมิภาคนิยมแบบเปิด” (Open Regionalism) โดยอาเซียนได้มีวิวัฒนาการมาจนถึงขั้นจะสร้างประชาชมอาเซียน (ASEAN Community) ภายในค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558) การพัฒนาการของการรวมกลุ่มประเทศในยุโรปตะวันตกซึ่งรวมตัวกันเป็นประชาคมยุโรปและสหภาพยุโรปมีอิทธิพลต่อการรวมกลุ่มของประเทศในภูมิภาคเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ไม่มากก็น้อย แนวคิดนี้เป็นที่ยอมรับการอย่างกว้างขวางเมื่อมีการก่อตั้งประชาคมยุโรปและต่อมาได้พัฒนาเป็นสหภาพยุโรป แนวคิดว่าด้วยภูมิภาคนั้นโดยหลักการพื้นฐานแล้วเป็นแนวคิดด้านภูมิศาสตร์ มักจะมีเหตุผลเบื้องต้นอยู่ที่รัฐต่างๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งของเขตภูมิศาสตร์เดียวกันต้องเผชิญและแก้ปัญหาร่วมกัน รัฐที่อยู่ใกล้เคียงกัน มักจะมีภูมิหลังร่วมกันไม่ว่าจะเป็นทางประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ฯลฯ ซึ่งจะมีส่วนทำให้รัฐเหล่านี้มีวิธีการจัดการกับปัญหาต่างๆ ร่วมกัน

ซึ่งส่วนใหญ่แนวคิดนี้จะมุ่งไปในด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ และจะนำมาซึ่งการแข่งขันกันในทางเศรษฐกิจและเกิดการกีดกันทางเศรษฐกิจในภูมิภาคและระหว่างภูมิภาค ในด้านที่เกี่ยวกับความมั่นคง

ปัญหายาเสพติดในภูมิภาคอาเซียนถือได้ว่าเป็นปัญหาร่วมกันที่ทุกประเทศสมาชิกอาเซียนต่างก็เผชิญและส่งผลกระทบต่อเศรษกิจและสังคมโดยรวม ดังนั้นจึงได้ประกาศปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านยาเสพติด ในปี พ.ศ. 2519 และประกาศวิสัยทัศน์การเป็นเขตปลอดยาเสพติดในอาเซียน ค.ศ. 2015 ในปี พ.ศ. 2543

2.1.2 ทฤษฎีผลประโยชน์

ผลประโยชน์ในที่นี้ไม่ได้หมายความถึงผลประโยชน์ในเชิงธุรกิจแต่เป็นผลประโยชน์ร่วมกันทางสังคมในแง่ของการเกิดความสงบสุข ความปลอดภัยในชีวิต ความปลอดภัยจากยาเสพติด ซึ่งประเทศอาเซียนถือว่าเป็นผลประโยชน์ร่วมกันในการที่จะสร้างสรรค์

สังคมให้ปราศจากยาเสพติดและให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีในสภาพแวดล้อมที่ปราศจากยาเสพติด การตกลงร่วมกันที่จะกระทำการประการใดประการหนึ่งย่อมถือว่าเป็นผลประโยชน์ร่วมกัน และสิ่งที่จะก่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันสามารถพิจารณาได้จาก 2 ประเด็นคือ

ก. สภาพปัญหา สิ่งที่พิจารณาว่าเป็นปัญหาร่วมกันจะก่อให้เกิดความร่วมมือ

ข. สถานการณ์ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศใดประเทศหนึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้หลายๆ ประเทศนำมาพิจารณาให้เกิดความาร่วมมือ

2.1.3. ทฤษฎีว่าด้วยประวัติศาสตร์และสถานการณ์ (Historical-situational theories)

วิกฤตการณ์ในการรวมตัวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Integration crisis) เป็นผลมาจากวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้มีการรวมตัวกันของกลุ่มประเทศเพื่อดำเนินการแก้ไขวิกฤตการณ์ร่วมกัน ปัญหายาเสพติดถือว่าเป็นวิกฤตการณ์ที่ทำให้อาเซียนต้องหาทางแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกัน

2.2. การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม

ในการจัดทำเอกสารในส่วนการวิเคราะห์จะใช้การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT Analysis) เพื่อวิเคราะห์หาจุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) ของการดำเนินงานการปราบปรามยาเสพติดของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนในกรอบของเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติด เพื่อนำไปสู่การให้ข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานต่อไป

2.3 สรุปกรอบแนวคิด

แนวคิดทฤษฎีความร่วมมือจะทำให้เห็นภาพการที่อาเซียนรวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดภายใต้ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านยาเสพติดและทฤษฎีผลประโยชน์ที่อาเซียนมองเห็นว่าปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาร่วมกัน การที่ทำให้สังคมอาเซียนปลอดจากยาเสพติดเป็นผลประโยชน์ร่วมกันและนำมาสู่การประกาศวิสัยทัศน์การเป็นเขตปลอดยาเสพติดภายใน ค.ศ. 2015 ในปี พ.ศ. 2543

การใช้การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมแบบ SWOT จะทำให้เห็นภาพจุดแข็งของความร่วมมือในการปราบปรามยาเสพติดอาเซียน จุดอ่อนที่ประเทศอาเซียนจะต้องการการปรับปรุง โอกาสที่จะอาเซียนจะสามารถดำเนินการร่วมกันในการปราบปรามยาเสพติด และอุปสรรคที่อาเซียนต้องเผชิญซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยต่างๆ ที่แต่ละประเทศต้องเผชิญ

บทที่ 3
ผลการศึกษาความร่วมมืออาเซียนด้านการปราบปรามยาเสพติด

3.1 ปัญหายาเสพติดในภูมิภาคอาเซียนระหว่างปี 2543 - 2553

ภูมิภาคอาเซียนประสบปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติดมาเป็นเวลานานนับศตวรรษ จากการศึกษาในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ พ.ศ. 2543 – 2553 การลักลอบค้ายาเสพติดในอาเซียนยังคงดำเนินอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยกลุ่มนักค้ายาเสพติดในภูมิภาคที่มีการขยายเครือข่ายและกลุ่มนักค้ายาเสพติดนอกภูมิภาคเริ่มเข้ามามีบทบาทในช่วงตั้งแต่ปี 2550 พื้นที่ปลูกพืชเสพติดคือฝิ่นในภูมิภาคมีจำนวนลดลงโดยเฉพาะในประเทศไทย ลาวและพม่า

ยาเสพติดประเภทเฮโรอีนมีการลักลอบผลิตและการลักลอบค้ายาเสพติดลดลง เนื่องจากพื้นที่ปลูกฝิ่นลดลงและมีการควบคุมเคมีภัณฑ์และสารตั้งต้นที่ใช้ผลิตเฮโรอีนของประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้มงวดมากขึ้น ทำให้ผู้ลักลอบผลิตเฮโรอีนไม่สามารถหาสารตั้งต้นที่ใช้ในการผลิตเฮโรอีนคืออะเซติกแอน์ไฮดรายด์ (Acetic Anhydirde) และอะเซทิล คลอไรด์ (Acetyl Chloride) ได้ง่ายเหมือนเมื่อ 20 ปีก่อนหน้านี้ แต่อย่างไรก็ดียาเสพติดชนิดกระตุ้นประสาทประเภทแอมเฟตามีน (Amphetamine-type Stimulant – ATS) เช่น เมทแอมเฟตามีนหรือยาบ้า เอ็กซ์ตาซี (Ecstasy) หรือยาอี คริสตัลเมทแอมเฟตามีน (Crytalline Methamphetamine) หรือ ไอซ์ มีการแพร่ระบาดและมีการลักลอบผลิตและลักลอบค้ามากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยถือว่าเป็นตลาดที่สำคัญของยาเสพติดประเภทเมทแอมเฟตามีนหรือยาบ้า พม่าได้ชื่อว่าเป็นแหล่งของการลักลอบผลิตยาบ้าและลักลอบลำเลียงเข้าสู่ประเทศไทยตามแนวชายแดนทางภาคเหนือ ลาวและกัมพูชาได้ชื่อว่าเป็นทางผ่านของการลักลอบค้ายาบ้าที่ลักลอบนำเข้าประเทศไทยทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออกตามลำดับ มาเลเซียและสิงคโปร์เป็นประเทศทางผ่านของเฮโรอีน ไอซ์และกัญชาไปยังประเทศในยุโรป อเมริกาและออสเตรเลีย อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์มีการแพร่ระบาดของกัญชา เอ็กซ์ตาซี และไอซ์ รายงานของโครงการ Global SMART สำนักงานยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ ประจำปี 2553 ระบุว่ามีผู้ใช้สารกระตุ้นประเภทแอมเฟตามีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปีที่ผ่านมาประมาณ 20.7 ล้านคน ยาเสพติดประเภท ATS ถือว่าเป็นภัยคุกคามต่อภูมิภาคอาเซียนและถูกนำมาใช้ทดแทนยาเสพติดดั้งเดิมคือเฮโรอีน ฝิ่นและกัญชา การใช้ยาเสพติดประเภท ATS จะอยู่ใน 3 อันดับแรกของยาเสพติดที่มีการใช้ในประเทศสมาชิกอาเซียน มีความพยายามที่จะลักลอบผลิตไอซ์ในภูมิภาคอาเซียนเพราะพบว่ามีการจับกุม

โรงงานผลิตไอซ์ขนาดใหญ่ที่ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย กัมพูชาและฟิลิปปินส์ คาดว่าน่าจะมีการผลิตไอซ์ในพม่าด้วย

ยาเสพติดจากภูมิภาคลาตินอเมริกาเริ่มเข้ามาแพร่ระบาดในภูมิภาคอาเซียนในปี 2540 โดยมีการนำเข้ามาใช้โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างประเทศและกลุ่มผู้ที่เดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศและยังจำกัดการใช้ในกลุ่มผู้ที่มีฐานะเนื่องจากมีราคาแพง ต่อมากลุ่มนักค้ายาเสพติดชาวอัฟริกันตะวันตกเริ่มเข้ามามีบทบาทในภูมิภาคโดยอยู่เบื้องหลังการลักลอบค้าโคเคนและเฮโรอีน มีการดำเนินการอยู่ในอินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย ฟิลิปปินส์และไทย โดยมีการว่าจ้างหญิงชาวเอเชียจากประเทศอาเซียนเป็นผู้ลำเลียงยาเสพติดไปยังประเทศปลายทาง นอกจากกลุ่มนักค้ายาเสพติดชาวอัฟริกันตะวันตกแล้ว ยังมีกลุ่มนักค้ายาเสพติดชาวอิหร่านที่มีการลักลอบนำยาเสพติดประเภทไอซ์และกลุ่มนักค้ายาเสพติดชาวปากีสถานลักลอบนำโคเคนและยางกัญชาเข้ามาในภูมิภาคอาเซียน

3.2 การดำเนินการปราบปรามยาเสพติด

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ประเทศอาเซียนมีความร่วมมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อให้เห็นภาพรวมของการดำเนินความร่วมมือก่อนที่จะพูดเป็นการเฉพาะถึงการปราบปรามยาเสพติด ารประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสเป็นประจำทุกปีคือการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติด เพื่อทบทวนความร่วมมือและหามาตรการจัดการกับปัญหายาเสพติดและมีพัฒนาการของการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดพอสรุปได้ดังนี้

1. การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติด (Meeting of ASEAN Senior Officials on Drug Matters (ASOD) เป็นการประชุมประจำปีทางด้านยาเสพติดของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งเริ่มมีการประชุมครั้งแรกเมื่อปี 2519 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความร่วมมือด้านยาเสพติดและแสวงหามาตรการต่าง ๆ ร่วมกัน ทั้งทางด้านการปราบปรามยาเสพติด การป้องกันยาเสพติด การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ การวิจัยและการฝึกอบรมเพื่อต่อต้านการใช้ยาในทางที่ผิด สำหรับภูมิภาคอาเซียน การประชุมนี้ประเทศสมาชิกจะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพตามลำดับตัวอักษร เดิมการประชุมนี้ใช้ชื่อว่า การประชุมผู้เชี่ยวชาญด้านยาเสพติดอาเซียน (ASEAN Drug Experts Meeting) และต่อมาได้มีการยกระดับของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญขึ้นเป็นระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส จึงได้มีการเปลี่ยนชื่อการประชุมเป็นการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติดดังกล่าวเมื่อปี 2528 การประชุม ASOD ได้จัดมาแล้ว 31 ครั้ง ซึ่งประเทศอินโดนีเซียเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมครั้งที่ 31 ระหว่างวันที่ 13- 15 ตุลาคม 2553

2. จากการประชุมผู้เชี่ยวชาญด้านยาเสพติดอาเซียน ครั้งที่ 4 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ในปี พ.ศ. 2522 ที่ประชุมได้เสนอแนะให้ประเทศมาเลเซียเป็นศูนย์ฝึกอบรมของอาเซียนด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ประเทศฟิลิปปินส์เป็นศูนย์ฝึกอบรมของอาเซียนด้านการป้องกันยาเสพติด ประเทศไทยเป็นศูนย์ฝึกอบรมด้านการปราบปรามยาเสพติด และประเทศสิงคโปร์เป็นศูนย์ฝึกอบรมของอาเซียนด้านการวิจัย

3. โครงการอาเซียนด้านยาเสพติด (ASEAN Project on Drugs) ที่ประเทศสมาชิกอาเซียนจัดทำ ขึ้นเพื่อดำเนินการร่วมกันและขอรับความช่วยเหลือทางด้านการเงินและวิชาการจากประเทศคู่เจรจาของอาเซียนไม่ว่าจะเป็นด้านปราบปรามยาเสพติด การป้องกันยาเสพติด การบำบัดรักษา เป็นต้น ได้กำหนดให้มีประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นประเทศผู้ประสานงาน (Country Coordinator) แต่ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมาโครงการอาเซียนด้านยาเสพติดไม่ได้รับการสนับสนุนจากประเทศคู่เจรจา แต่ประเทศอาเซียนยังคงมีการดำเนินความร่วมมือระหว่างกันอยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือด้านการปราบปรามยาเสพติด ซึ่งมีการดำเนินการผ่านความร่วมมือในกรอบทวิภาคี

ที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติด ครั้งที่ 31 ณ ประเทศอินโดนีเซีย ในปี 2553 ได้เห็นชอบกับเกณฑ์ชี้วัดของการดำเนินการให้บรรลุการเป็นเขตปลอดยาเสพติดอาเซียนภายใน ค.ศ. 2015 และได้ให้ความสำคัญกับการปราบปรามยาเสพติดเป็นลำดับแรกและซึ่งเกณฑ์ชี้วัดมีดังนี้

1. การขจัดเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการผลิตยาเสพติด
2. การขจัดเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบลำเลียงยาเสพติด
3. การขจัดการลักลอบและการนำสารตั้งต้นไปใช้ในการผลิตยาเสพติด
4. ส่งเสริมความร่วมมือข้ามพรมแดนและการปฏิบัติการด้านการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

3.3 การวิเคราะห์การดำเนินการของอาเซียนในการปราบปรามยาเสพติด

จากสภาพปัญหายาเสพติดที่มีการลักลอบผลิตและการลักลอบค้าในภูมิภาคอาเซียนดังกล่าวข้างต้น อาเซียนมีความร่วมมือในการปราบปรามยาเสพติดอย่างต่อเนื่องโดยอาศัยกลไกและกรอบการดำเนินงานร่วมกันที่มีอยู่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการปลอดยาเสพติดภายใน ค.ศ. 2015 มีการ แลกเปลี่ยนข้อมูลนักค้ายาเสพติดและข้อมูลการข่าวเพื่อการปราบปรามยาเสพติด และมีการปฏิบัติการสืบสวนร่วมกันและผ่านการประชุมในกรอบอาเซียนและการประชุมทวิภาคีที่แต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนมีระหว่างกัน ผู้ศึกษาได้ใช้หลักการวิเคราะห์แบบ SWOT

โดยพิจารณาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ความท้าทาย และภัยคุกคาม ซึ่งจะได้พูดถึงรายละเอียดในแต่ละข้อดังนี้

3.3.1 จุดแข็ง

3.3.1.1. ความมุ่งมั่นที่จะร่วมมือกันในการปราบปรามยาเสพติด

อาเซียนมีความมุ่งมั่นที่จะขจัดยาเสพติดให้หมดไปนับตั้งแต่การประกาศปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยหลักการในการต่อต้านการใช้ยาเสพติดในทางที่ผิด (ASEAN Declaration of Principles to Combat the Abuse of Narcotics Drugs) ในปี 2519 ซึ่งนำมาสู่การประชุมประจำปีของเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติดเพื่อทบทวนความร่วมมือและมาตรการในการแก้ไขปัญหายาเสพติดใน 5 สาขาของความร่วมมือคือด้านการป้องกันยาเสพติด ด้านการปราบปรามยาเสพติด ด้านการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดและการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ด้านการวิจัยและด้านการพัฒนาทางเลือก ได้มีการประชุมมาแล้ว 31 ครั้ง การประชุมครั้งที่ 31 จัดขึ้น ณ ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อปี 2553 การประชุมในปี 2554 สปป.ลาว จะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ณ นครหลวงเวียงจันทน์ ในเดือนพฤศจิกายน

ในด้านการปราบปรามยาเสพติด อาเซียนได้มีการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือของประเทศสมาชิกอาเซียนโดยมีการดำเนินการอย่างแข็งขันและการประสานความร่วมมือระหว่างกันอย่างดียิ่ง โดยเฉพาะได้มีการดำเนินการในกรอบทวิภาคีควบคู่ไปกับการดำเนินการในกรอบอาเซียน จะเห็นได้จากเมื่ออาเซียนประสบปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติดโดยกลุ่มนักค้ายาเสพติดอัฟริกันตะวันตก ได้มีการประชุมปฏิบัติการเพื่อการปราบปรามกลุ่มนักค้ายาเสพติดอัฟริกันตะวันตกและกำหนดนักค้ายาเสพติดชาวอัฟริกันตะวันตกที่เป็นเป้าหมายร่วมกันเพื่อการสืบสวนและปราบปราม

3.3.1.2 ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างหน่วยงานกลางด้านยาเสพติด

ประเทศอาเซียนแต่ละประเทศมีการตั้งหน่วยงานกลางด้านยาเสพติดอันเป็นกลไกที่สำคัญในการควบคุมยาเสพติดและดำเนินงานด้านนโยบายในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ตลอดจนเป็นหน่วยงานดำเนินงานด้านการประสานงานในประเทศและระหว่างประเทศในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การดำเนินการในระดับอาเซียน หน่วยงานกลางด้านยาเสพติดของประเทศอาเซียนทุกประเทศจะติดต่อประสานงานระหว่างกันเพื่อการปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดร่วมกัน การแลกเปลี่ยนข้อมูลทั้งข้อมูลเชิงวิชาการ ข้อมูลสำหรับการปฏิบัติการ ข้อมูลการข่าวเพื่อการปราบปรามยาเสพติด ข้อมูลการสืบสวนและข้อมูลในเชิงลึกเพื่อประโยชน์ของการทำลายเครือข่ายการลักลอบผลิตยาเสพติดและการปราบปรามเครือข่ายนักค้ายาเสพติด หน่วยงานกลางด้านยาเสพติดของประเทศอาเซียนประกอบด้วย

- National Authority for Combating Drugs ของกัมพูชา
- Narcotics Contol Bureau (CNB) ของบรูไน ดารุสซาลาม
- National Narcotics Board (BNN) ของอินโดนีเซีย
- Lao National Commission for Drug Control and Supervision (LCDC) ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- National Anti-Drugs Agency (NADA) ของมาเลเซีย
- Central Committee for Drug Abuse Control (CCDAC) ของพม่า
- Dangerous Drugs Board (DDB) ของฟิลิปปินส์
- Central Narcotics Bureau (CNB) ของสิงคโปร์
- Office of the Narcotics Control Board (ONCB) สำนักงาน ป.ป.ส. ของไทย
- Standing Committee for Drug Control (SODC) ของเวียดนาม

หน่วยงานกลางด้านยาเสพติดของอาเซียนส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านปราบปรามยาเสพติดเป็นหลักและ/หรือหัวหน้าหน่วยงานเป็นผู้ที่มาจากสายงานปราบปรามยาเสพติด ได้แก่ บรูไน ดารุสซาลาม กัมพูชา อินโดนีเซีย พม่า ไทย สิงคโปร์และเวียดนาม การประชุมด้านปราบปรามยาเสพติดจัดขึ้นมากมายทำให้หัวหน้าหน่วยปราบปรามยาเสพติดและหน่วยงานกลางด้านยาเสพติดได้มีโอกาสพบกันบ่อยครั้ง จึงทำให้มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน

ความสัมพันธ์ที่ดีนำมาสู่ปฏิบัติการสืบสวนร่วมกันในการปราบปรามกลุ่มนักค้ายาเสพติด เช่น ความร่วมมือไทย-พม่า ความร่วมมือไทย-ลาว ความร่วมมือไทย-มาเลเซีย-สิงคโปร์ ความร่วมมือมาเลเซีย-สิงคโปร์ ความร่วมมือมาเลเซีย-สิงคโปร์-อินโดนีเซีย ความร่วมมือมาเลเซีย-อินโดนีเซีย-ฟิลิปปินส์

3.3.1.3. ความสำเร็จของการลดพื้นที่ปลูกฝิ่น

พื้นที่ปลูกฝิ่นในประเทศไทย พม่า ลาวและเวียดนามมีจำนวนลดลง ทำให้ปริมาณผลผลิตฝิ่นในภูมิภาคลดลงด้วย รายงานการสำรวจฝิ่นของสำนักงานยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติในปี 2552 ระบุว่าประมาณการพื้นที่ปลูกฝิ่นในพม่ามีจำนวน 31,700 เฮคตาร์ ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 11 จากที่ประมาณการไว้ในปี 2551 ว่าจะมีพื้นที่ปลูกฝิ่นจำนวน 28,500 เฮคตาร์ แต่อย่างไรก็ดีในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา ผลผลิตฝิ่นลดลงอย่างมีนัยสำคัญจากจำนวน 1,087 ตันในปี 2543 เหลือ 330 ตันในปี 2552 ทั้งนี้รายงานของสำนักงานยาเสพติดแห่งสหประชา

ติประจำปี 2553 ระบุว่าผลผลิตฝิ่นในพม่าคิดเป็นอัตราที่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของจำนวนผลผลิตฝิ่นของทั้งโลก แต่พม่าเป็นประเทศผู้ผลิตฝิ่นรายใหญ่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้คิดเป็นอัตราร้อยละ 95 ของผลผลิตฝิ่นทั้งหมด รองลงมาคือลาวและไทย

พื้นที่ปลูกฝิ่นในลาวและผลิตฝิ่นลดลงอย่างมากตั้งแต่ปี 2543 แต่อย่างไรก็ดีตั้งแต่ปี 2550 พื้นที่ปลูกฝิ่นในลาวมีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 1,500 เฮคตาร์ในปี 2550 เป็นจำนวน 1,600 เฮคตาร์ ในปี 2551 และเพิ่มเป็นจำนวน 1,900 เฮคตาร์ ในปี 2552 ซึ่งมีผลผลิตฝิ่นเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 11.4 ตันในปี 2552 คิดเป็นอัตราที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 19 ของผลผลิตฝิ่นในปี 2551 ซึ่งมีจำนวน 9.6 ตัน มีแนวโน้มว่าการปลูกฝิ่นจะเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากราคาฝิ่นเพิ่มขึ้นและในบางพื้นที่ยังไม่มีการดำเนินการโครงการพัฒนาทางเลือก

พื้นที่ปลูกฝิ่นในประเทศไทยลดลงเป็นจำนวนมากอย่างต่อเนื่องเมื่อเทียบกับเมื่อ 20 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีพื้นที่ที่มีศักยภาพปลูกฝิ่นได้มีจำนวน 76 พื้นที่ซึ่งเป็นพื้นที่สูงใน 12 จังหวัดทางภาคเหนือได้แก่ เชียงใหม่ ตาก เชียงราย ลำปาง น่าน กำแพงเพชร แม่ฮ่องสอน พะเยา แพร่ เพชรบูรณ์ พิษณุโลกและเลย ในปี 2527 ไทยมีพื้นที่ปลูกฝิ่นจำนวน 8,777 เฮคตาร์ ในการแก้ไขปัญหาการปลูกฝิ่นรัฐบาลไทยได้นำแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ทรงพระราชทานในเรื่องของการปลูกพืชทดแทนฝิ่นและการพัฒนาทางเลือกเพื่อให้ชุมชนบนพื้นที่สูงได้ปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นเพื่อทดแทนการปลูกฝิ่นและใช้การพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆ ทั้งสาธารณสุข การเกษตร การศึกษา มาเป็นแนวทางการดำเนินงาน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงริเริ่มและก่อตั้งโครงการหลวง ในปี 2516 ซึ่งต่อมาได้ปรับเปลี่ยนเป็นมูลนิธิโครงการหลวง ซึ่งได้มีการดำเนินงานพัฒนาผ่านงานด้านการวิจัยและพัฒนาพืชผลทางการเกษตรอย่างต่อเนื่อง สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้ทรงมีแนวพระราชดำริดำเนินโครงการพัฒนาดอยตุงเพื่อแก้ไขปัญหาการปลูกฝิ่นของชาวไทยภูเขาที่จังหวัดเชียงราย ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยได้รับความช่วยเหลือจากองค์การระหว่างประเทศและประเทศผู้ให้สำหรับการดำเนินโครงการปลูกพืชทดแทนฝิ่นและการพัฒนาที่สูงในจังหวัดที่มีการปลูกฝิ่น จากการดำเนินการดังกล่าวทำให้พื้นที่ปลูกฝิ่นในไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง เมื่ออาเซียนประกาศเขตปลอดยาเสพติดอาเซียนภายใน ค.ศ. 2015 ในปี 2543 ไทยมีพื้นที่ปลูกฝิ่นลดลงเหลือ 1,087 เฮกตาร์ ในระยะ 5 ปีต่อมาคือในปี 2548 ไทยมีพื้นที่ปลูกผิ่นลดลงเหลือ 119.05 เฮคตาร์ แต่ในปี 2553 พื้นที่ปลูกฝิ่นในไทยกลับเพิ่มสูงขึ้นเป็น 211 เฮคตาร์ ซึ่งโครงการควบคุมยาเสพติดแห่งสหประชาชาติ (United Nations Drug Control Programme – UNDCP)หรือต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นสำนักงานยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations on Drugs and Crime) ถือว่าพื้นที่ปลูกฝิ่นในประเทศไทยไม่ได้มีนัยสำคัญเพราะมีพื้นที่ปลูกฝิ่นเป็นจำนวนน้อย

มากเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ที่มีปัญหาการปลูกฝิ่น เช่น พม่า ลาว อัฟกานิสถาน แต่อย่างไรก็ดี พื้นที่ปลูกฝิ่นในไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 288 เฮคตาร์ในปี 2553 แต่ก็ยังถือว่าพื้นที่ปลูกฝิ่นในไทยยังคงไม่มีนัยสำคัญ

ประเทศเวียดนามมีพื้นที่ปลูกฝิ่นแต่เป็นอัตราที่น้อยมากเมื่อเทียบกับพม่า ลาวและไทย เวียดนามมีพื้นที่ฝิ่นจำนวนเพียง 31 เฮคตาร์ จึงถือว่าพื้นที่ปลูกฝิ่นในเวียดนามไม่มีนัยสำคัญเช่นเดียวกับไทย

ในการแก้ไขปัญหาการปลูกฝิ่นประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ใช้รูปแบบของการพัฒนาทางเลือก (Alternative Dvelopment) เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกฝิ่น

3.3.1.4. ความสำเร็จของการสกัดกั้นยาเสพติดและปราบปรามกลุ่มนักค้ายาเสพติดรายสำคัญ

ประเทศอาเซียนสามารถปราบปรามและสกัดกั้นยาเสพติดได้เป็นจำนวนมากในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ขอยกสถิติการจับกุมสำหรับยาเสพติดประเภทเฮโรอีน เมทแอมเฟตามีนหรือยาบ้า และกัญชามาให้เห็นเพราะเป็นยาเสพติดที่มีการลักลอบค้ามากในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งข้อมูลที่นำมาประกอบการวิเคราะห์นี้ผู้เขียนได้นำมาจากเอกสารที่จัดทำโดยโครงการ Global Smart Programme 2120 ของสำนักงานยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ

จากสถิติจับกุมจะเห็นได้ว่าอาเซียนบางประเทศมีปัญหายาเสพติดที่ไม่รุนแรง เช่น บรูไน ดารุสซาลาม สิงคโปร์ เมื่อเทียบกับประเทศอาเซียนอื่นๆ ประเทศพม่า มาเลเซียและเวียดนาม จะมีปัญหาเฮโรอีนที่รุนแรง ประเทศไทย พม่า และลาวมี่ปัญหาการลักลอบค้าเมทแอมเฟตามีนที่รุนแรง ประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์และไทยประสบปัญหาการลักลอบค้ากัญชา ในระยะหลังๆ หน่วยงานกลางด้านยาเสพติดของพม่าสามารถจับกุมยาเสพติดได้เป็นจำนวนมากมีทั้งที่หน่วยงานของพม่าจับกุมเองและร่วมมือกับไทยในการสืบสวนและนำไปสู่การจับกุม เช่น ในปี 2549 ทางทางพม่า มีการการดำเนินการจับกุมยาเสพติดที่สำคัญ ดังนี้

- คดีท่าขี้เหล็ก โดยจากการประสานข้อมูลระหว่างหน่วยปราบปรามยาเสพติดจังหวัดท่าขี้เหล็กกับสำนักงานป.ป.ส. ของไทย ส่งผลให้ทางการพม่าสามารถจับกุมยาบ้าได้จำนวน 14.9 ล้านเม็ด เฮโรอีนจำนวน 50 กิโลกรัม เฮโรอีนหมายเลข 3 จำนวน 1,000 กิโลกรัม ฝิ่น 28 กิโลกรัม อีเฟดรีนจำนวน 721.24 กิโลกรัม คาเฟอีนจำนวน 1,706 กิโลกรัม ไลโซลจำนวน 876.6 ลิตร อาซีติก แอนไฮดรายด์ จำนวน 1,727 ลิตร อาวุธปืนจำนวน 196 กระบอก กระสุน 27,008 นัด ระเบิดมือจำนวน 48 ลูก ยานพาหนะ 57 คัน และผู้ต้องหาอีก 33

ตารางที่ 3.1 สถิติการจับกุมเฮโรอีนระหว่างปี 2547 – 2552 (กิโลกรัม)

ประเทศ	2547	2548	2549	2550	2551	2552
* บรูไน ดารุสซาลาม	-	-	-	-	-	11.1
กัมพูชา	5.2	11.8	21.3	10.7	5.3	26.7
อินโดนีเซีย	12.7	19.8	11.9	17.2	29.1	15.5
ลาว	48.6	40.4	9.2	23.8	17.5	29.2
มาเลเซีย	221.0	252.3	155.7	243.3	297.1	283.4
พม่า	973.5	811.7	192.4	68.4	88.2	1,076.1
* ฟิลิปปินส์	-	-	-	-	-	-
สิงคโปร์	-	3.3	6.1	17.2	44.5	9.1
ไทย	789.0	948.6	92.5	293.6	199.8	142.8
เวียดนาม	239.4	287.7	276.6	160.2	156.2	213.0
รวม	**13,161.6**	**9,312.2**	**6,612.3**	**5,467.9**	**5,225.6**	**7,716.0**

* ไม่ได้รับรายงาน

ตารางที่ 3.2 สถิติการจับกุมเมทแอมเฟตามีน ระหว่างปี 2547 – 2552 (เม็ด)

ประเทศ	2547	2548	2549	2550	2551	2552
* บรูไน ดา-รุสซาลาม	-	-	157	-	-	-
กัมพูชา	860,996	351,651	428,553	420,287	116,772	137,249
อินโดนีเซีย	-	255,016	466,907	-	-	-
ลาว	1,950,046	4,656,309	1,755,989	1,272,815	1,227,205	2,335,330
มาเลเซีย	92,549	-	-	121,629	281,343	107,952
พม่า	8,379,310	3,651,505	19,065,674	1,666,141	1,102,199	23,899,156
* ฟิลิปปินส์	-	-	-	-	-	-
สิงคโปร์	3,480	-	22	498	1,135	1,237
ไทย	31,000,000	15,781,346	13,820,000	14,200,000	22,115,911	26,640,206
เวียดนาม	39,467	230,412	62,870	29,679	85,000	564,515
รวม	**42,325,848**	**24,926,262**	**39,621,664**	**25,331,567**	**31,950,374**	**94,136,254**

* ไม่ได้รับรายงาน

ตารางที่ 3.3 สถิติการจับกุมกัญชาและยางกัญชาระหว่างปี 2547 – 2552 (กิโลกรัม)

ประเทศ	2547	2548	2549	2550	2551	2552
* บรูไน ดารุสซาลาม	0.2	-	2.3	0.1	0.6	1.5
กัมพูชา	-	103.0	-	10.0	5.0	3.8
อินโดนีเซีย	8,494.1	22,835.0	11,723.0	35,464.7	140,650.0	110,764.0
ลาว	1,241.0	1.6	291.5	2,302.8	804.6	976.0
มาเลเซีย	1,330.0	1,166.2	2,378.8	1,482.6	874.8	2,351.8
พม่า	142.5	453.1	72.9	104.3	170.2	284.6
* ฟิลิปปินส์	836.4	4,433.8	11,150.5 -	11,150.5	3,725.0	1,660.0
สิงคโปร์	1.0	0.7	1.5	2.9	1.1	7.1
ไทย	9,907.0	13,343.8	11,875.0	15,384.6	18,891.6	17,558.8
เวียดนาม	1,021.3	3,368.5	645.0	8,000.0	8,928.8	78.0
รวม	**26,057.6**	**47,691.2**	**38,951.2**	**74,640.0**	**174,813.6**	**134,127.9**

* ไม่ได้รับรายงาน

3.3.1.5. ความร่วมมือข้ามพรมแดนในการปราบปรามยาเสพติด

ประเทศสมาชิกอาเซียนซึ่งอยู่ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงมีพรมแดนติดต่อกันมีความร่วมมือข้ามพรมแดนระหว่างกันในด้านต่างๆ เช่น มีการค้าชายแดนระหว่างกัน เนมีการข้ามแดนของประชาชนเพื่อไปมาหาสู่กันเพราะมีพื้นที่ทางบกที่ติดต่อกัน ประเทศอาเซียนที่อยู่บริเวณคาบสมุทรมลายูคือ กัมพูชา พม่า ลาว ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์และเวียดนามจะมีความร่วมมือข้ามพรมแดนระหว่างกัน ส่วนประเทศที่เป็นเกาะคืออินโดนีเซีย บรูไน และฟิลิปปินส์ยังไม่มีความร่วมมือข้ามพรมแดนระหว่างกัน

ความร่วมมือข้ามพรมแดนของประเทศอาเซียนเริ่มขึ้นโดยการสนับสนุนของสำนักงานยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) โดย UNODC ได้ริเริ่มโครงการข้ามร่วมมือข้ามพรมแดนด้านการปราบปรามยาเสพติด (Cross-border Cooperation on Drug Law Enforcement) สำหรับประเทศในลุ่มน้ำโขง 6 ประเทศคือ กัมพูชา จีน พม่า ลาว ไทย และเวียดนาม โดยเป็นการดำเนินโครงการภายใต้กรอบบันทึกความเข้าใจ 7 ฝ่ายฯ ระหว่างจีน กัมพูชา พม่า ลาว ไทย เวียดนามและ UNODC ซึ่งจะเห็นได้ว่ามี 5 ประเทศที่เป็นสมาชิกอาเซียน

ในการดำเนินความร่วมมือข้ามพรมแดนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดประเทศที่มีพรมแดนร่วมกันจะตั้งจุดประสานงานบริเวณชายแดนที่เรียกว่าสำนักงานประสานงานชายแดน (Border Liaison Office) เพื่อทำหน้าที่ติดต่อประสานงานระหว่างกันในการแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติดผ่านชายแดน ซึ่งจะนำไปสู่การจับกุมนักค้ายาเสพติดและยาเสพติด และต้องการพัฒนาศักยภาพของผู้ที่ปฏิบัติงานบริเวณชายแดนให้มีความรู้เกี่ยวกับการตรวจค้นยาเสพติด เทคนิคการข่าว การควบคุมเคมีภัณฑ์และสารตั้งต้นซึ่งอาจมีการลักลอบนำออกและนำเข้าบริวเวณชายแดน ซึ่งการดำเนินความร่วมมือข้ามพรมแดนด้านการปราบปรามยาเสพติดนับว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งคือทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างหน่วยงานบริเวณชายแดน แต่ละประเทศสามารถกำหนดรูปแบบได้ว่าจะมอบให้หน่วยงานใดในพื้นที่ชายแดนเป็นผู้รับผิดชอบในการประสานงานกับประเทศคู่ภาคี ซึ่งอาจจะไม่ใช่หน่วยงานกลางด้านยาเสพติดแต่จะเป็นหน่วยงานระดับท้องถิ่น สำหรับประเทศไทยได้มอบให้นายอำเภอเป็นหัวหน้าสำนักงานประสานงานชายแดนและผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบด้านปราบปรามยาเสพติดของสำนักงานฯ นอกจากนี้ยังมีผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยงานอื่น เช่น ศุลกากร ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ที่ปฏิบัติงานอยู่บริเวณนั้นร่วมปฏิบัติงาน โดยสำนักงานป.ป.ส เป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงานเมื่อโครงการของ UNODC สิ้นสุดการดำเนินงานและในขณะเดียวกันไทยก็ให้การสนับสนุนแก่สำนักงานประสานงานชายแดนของประเทศเพื่อนบ้านด้วยได้แก่ พม่า ลาวและกัมพูชาในการมอบวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการปราบปรามยาเสพติด การดำเนินความร่วมมือข้าม

พรมแดนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดนี้เป็นจุดเด่นของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพราะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศคู่ภาคีและหน่วยงาน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานแม้ว่าจะมีความขัดแย้งทางการเมืองเกิดขึ้นเช่น กรณีไทยมีความขัดแย้งกับพม่า หรือไทยมีความขัดแย้งกับกัมพูชาแต่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานประสานงานชายแดนของประเทศคู่ภาคียังคงมีการติดต่อประสานงานแจ้งข่าวสารให้รับทราบอย่างต่อเนื่อง ประเทศในภูมิภาคอื่นได้ส่งคณะเจ้าหน้าที่มาศึกษาดูงานความร่วมมือข้ามพรมแดนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านหลายครั้ง UNODC ได้ขยายงานไปยังภูมิภาคอื่นด้วยโดยนำการดำเนินงานในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปเป็นแบบอย่าง

3.3.2. จุดอ่อน

3.3.2.1 การมีแหล่งผลิตยาเสพติดในภูมิภาค

รายงานของประเทศพม่าระบุว่า พม่ายอมรับว่ายังคงเป็นแหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญในภูมิภาคคือนอกเหนือจากพื้นที่ปลูกฝิ่นแล้ว ชนกลุ่มน้อยในพม่ายังเป็นกลุ่มที่ลักลอบผลิตยาเสพติดคือเฮโรอีน ยาบ้าและ ไอซ์ ประกอบกับปัญหาการเมืองภายในพม่าและการสู้รบระหว่างชนกลุ่มน้อยและรัฐบาลพม่า ซึ่งส่งผลกระทบไปยังประเทศอาเซียนอื่นๆ ด้วย ความไม่สงบในพม่าเป็นปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้แต่อาเซียนก็เรียกร้องให้มีการปรองดองในพม่า นอกจากพม่าแล้วประเทศอาเซียนอื่นๆ ก็ยังคงประสบปัญหาการเป็นแหล่งผลิตยาเสพติด เช่น ลาว อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ประสบปัญหาการปลูกกัญชาเป็นจำนวนมาก

อาจจะกล่าวได้ว่าพม่าเป็นแหล่งอุปทานยาเสพติดที่ใหญ่ที่สุดในอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยพื้นที่การผลิตยาเสพติดส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ของชนกลุ่มน้อยที่ต่อต้านและสู้รบกับรัฐบาลพม่า โดยพื้นที่ที่มีการสู้รบได้แก่ พื้นที่ในรัฐคะฉิ่น (กลุ่ม Kachin Independence Army - KIA) รัฐฉาน (กลุ่ม SSAA/N) และเมืองเมียวดี เมืองพญาตองซู (กลุ่มกะเหรี่ยง DKBA และกลุ่ม KNU) สำหรับพื้นที่ซึ่งอยู่ในเขตของกลุ่มว้า (เขตปกครองพิเศษที่ 2 และเขตปกครองที่ 4 เมืองลา) แม้ยังไม่มีการต่อสู้ระหว่างรัฐบาลพม่ากับกลุ่มว้า แต่เจ้าหน้าที่รัฐบาลพม่าก็ไม่สามารถเดินทางเข้าไปในพื้นที่ของกลุ่มว้าได้ ทำให้การปราบปรามการผลิตและการลักลอบลำเลียงยาเสพติดในพื้นที่ดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการได้ จากแหล่งข่าวระบุว่า ผู้ผลิตยาเสพติดในพื้นที่ดังกล่าว คือ กองกำลังติดอาวุธของชนกลุ่มน้อย กลุ่มต่างๆ ซึ่งได้แก่ กลุ่มกองกำลังสหพันธรัฐว้า (UWSA) กลุ่มโกกั้ง (KoKang Chinese) และกลุ่มกองกำลังอิสระคะฉิ่น (Kachin Independence Army) เป็นต้น สำหรับยาเสพติดที่มีการผลิตในพม่า ได้แก่ ฝิ่น เฮโรอีน ยาบ้า ไอซ์ และยาอีปลอม (DMA)

สถานการณ์การปลูกฝิ่นในพม่า ทางการพม่าประเมินว่ามีประชากรมากกว่า 300,000 คนในพม่าหาเลี้ยงชีพด้วยการปลูกฝิ่น อย่างไรก็ตามจากรายงาน 2006 World Drug Report สรุปได้ว่าการปลูกฝิ่นในพม่ามีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

ปี 2549 พื้นที่ปลูกฝิ่น 21,500 เฮคตาร์ ผลผลิต 315 ตัน

ปี 2548 พื้นที่ปลูกฝิ่น 32,770 เฮคตาร์ ผลผลิต 319 ตัน

ปี 2547 พื้นที่ปลูกฝิ่น 44,200 เฮคตาร์ ผลผลิต 370 ตัน

ปี 2546 พื้นที่ปลูกฝิ่น 62,200 เฮคตาร์ ผลผลิต 810 ตัน

ปี 2545 พื้นที่ปลูกฝิ่น 77,700 เฮคตาร์ ผลผลิต 828 ตัน

ปี 2544 พื้นที่ปลูกฝิ่น 105,000 เฮคตาร์ ผลผลิต 1,097 ตัน

อย่างไรก็ตาม ในขณะที่การปลูกฝิ่นในพม่ามีแนวโน้มลดลง นับตั้งแต่ปี 1996 เป็นต้นมาพม่าประสบปัญหายาเสพติดชนิดสังเคราะห์เพิ่มมากขึ้น โดยมีการคาดการณ์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่ามีการผลิตเมทแอมเฟตามีนหรือยาบ้าในรัฐฉานประมาณ 700–800 ล้านเม็ดต่อปี และจากรายงานการจับกุมยาเสพติดของทางการพม่าในปี 2002 ทำให้ทราบว่าขณะนี้ได้มีการผลิต คริสตัล เมทแอมเฟตามีน หรือ ไอซ์ (ICE) ในพื้นที่รัฐฉานเพิ่มขึ้นในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน

นอกจากนี้ พบว่ามีการปลูกกัญชามากในแถบภาคกลางและภาคใต้ของพม่า แต่ยังไม่พบการลักลอบส่งออกไปยังต่างประเทศ

ปัญหาสำคัญของพม่าคือ ปัญหาการเมืองภายใน ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการไปสู่การสร้างความปรองดองในชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายรัฐบาลกับนาง อองซาน ซูจี ปัญหาความมั่นคงภายในเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชนกลุ่มน้อย ซึ่งมีกองกำลังติดอาวุธของชนกลุ่มน้อย 17 กลุ่ม บรรลุข้อตกลงสันติภาพกับรัฐบาลพม่า ปัญหาการเมืองภายในของพม่าทำให้พม่าถูกกดดันจากประชาคมระหว่างประเทศ โดยเฉพาะมาตรการลงโทษของสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป ซึ่งมี ผลกระทบต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของพม่า ต่อมาได้มีการปรับฐานอำนาจภายในกลุ่มผู้นำพม่า โดยเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2547 รัฐบาลพม่าได้ประกาศปรับให้ พลเอก ขิ่น ยุ้น ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและหัวหน้าข่าวกรองทหาร โดยให้เหตุผลว่าเป็นการลาออกเนื่องจากปัญหาสุขภาพ และได้แต่งตั้งให้ พลโท โซ วิน เลขาธิการลำดับที่ 1 ของสภาสันติภาพและพัฒนาแห่งรัฐ (SPDC) เป็นนายกรัฐมนตรีแทน และให้ พลโท เต็ง เส่ง เลขาธิการลำดับที่ 2 ขึ้นเป็นเลขาธิการลำดับที่ 1 ล่าสุดเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2549 ทางการพม่าได้ประกาศขยายระยะเวลาการควบคุมตัวนางออง

ซาน ซูจีในบ้านพัก ซึ่งมีผลต่อท่าทีของสหรัฐฯ โดยทางการสหรัฐได้พยายามผลักดันให้ที่ประชุมคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติมีข้อมติให้ทางการพม่าเปลี่ยนแปลงนโยบายและปล่อยนางอองซาน ซูจี แต่ได้รับการคัดค้านจากรัสเซีย จีน และญี่ปุ่น ในปี 2553 พม่าได้จัดการเลือกตั้งเพื่อความเป็นประชาธิปไตยแต่ก็ยังมีการต่อต้านรัฐบาลพม่าอยู่อย่างต่อเนื่องแม้ว่าจะมีการตั้งรัฐบาลใหม่ภายหลังจากการเลือกตั้งแล้ว ชนกลุ่มน้อยยังคงต่อต้านรัฐบาลพม่าอยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งรัฐบาลพม่าพยายามเจรจาให้ชนกลุ่มน้อยที่ติดอาวุธร่วมมือกับรัฐบาลพม่ายอมวางอาวุธและเข้าร่วมเป็น BGF – Border Guard Force) ซึ่งชนกลุ่มน้อยที่เคยมีข้อยุติหยุดยิงกับรัฐบาลพม่าสมัยพลเอกขิ่นยุ้นไม่ยอมตามข้อเสนอของรัฐบาลพม่าเนื่องจากชนกลุ่มน้อยจะต้องส่งมอบอาวุธทั้งหมดให้รัฐบาลพม่า จากนั้นจะได้รับอาวุธบางส่วนคืนและต้องลดกำลังพลที่ติดอาวุธลงตามที่รัฐบาลพม่าเห็นสมควร อีกทั้งหัวหน้าหน่วยที่ควบคุมกำลังพลบางส่วนจะมาจากทหารของรัฐบาลพม่า ซึ่งชนกลุ่มน้อยเห็นว่าเสียเปรียบมากจึงไม่ยินยอมเข้าร่วมเป็น BFG ดังนั้นจึงยังคงมีการต่อต้านรัฐบาลพม่าอย่างต่อเนื่อง

3.3.2.2 ความแตกต่างของกฎหมายควบคุมยาเสพติด

นายกอบกูล จันทวโร ที่ปรึกษากฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้เขียนไว้ในวารสารเพื่อนวิทยากร สำนักงาน ป.ป.ส. ว่า “กฎหมายเป็นเครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่ง ในการที่จะทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านต่างๆ เพราะแต่ละประเทศมีดินแดน มีอาณาเขต มีอำนาจอธิปไตย มีรัฐบาล และมีประชาชนเป็นของตนเอง จึงมีความเป็นอิสระแยกจากกัน แต่มีสิ่งหนึ่งที่จะทำให้ประเทสต่างๆ สามารถรวมตัวกันหรือประสานความร่วมมือกันได้นั่นคือ กฎหมาย ซึ่งมีอยู่หลายระดับ แต่ที่ยอมรับกันทั่วไปมีสองระดับคือ กฎหมายระหว่างประเทศ (International Law) และกฎหมายภายใน (Domestic Law)”

มาตรการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศที่เป็นมาตรการหลักที่สำคัญคืออนุสัญญาควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศทีสำคัญมี 3 ฉบับคือ

1. อนุสัญญาเดียวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961 แก้ไขโดยพิธีสาร ค.ศ. 1972 (Single Convention on Narcotic Drugs, 1961 as amended by 1972 Protocol)
2. อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1971 (Convention on Psychotropic Substances, 1971)

3. อนุสัญญาต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (UN Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, 1988)

อนุสัญญาควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศดังกล่าวได้กำหนดมาตรการการควบคุมยาเสพติดไว้ เช่น มาตรการการนำเข้า-ส่งออกซึ่งยาเสพติด มาตรการควบคุมการนำเข้า-ส่งออกซึ่งวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท มาตรการปราบปรามยาเสพติด มาตรการการควบคุมเคมีภัณฑ์และสารตั้งต้น มาตรการปราบปรามการฟอกเงิน มาตรการยึดทรัพย์สินนักค้ายาเสพติด

ประเทศอาเซียนมีความแตกต่างของกฎหมายควบคุมยาเสพติดซึ่งเป็นกฎหมายภายในของแต่ละประเทศ บางประเทศยังไม่มีความเข้มแข็งด้านกฎหมายซึ่งเป็นมาตรการสำคัญที่จะจัดการกับนักค้ายาเสพติดและผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทำให้เป็นช่องโหว่ที่ทำให้นักค้ายาเสพติดใช้เป็นประโยชน์ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มาตรการทางกฎหมายที่จำเป็นบางมาตรการ เช่น มาตรการควบคุมเคมีภัณฑ์และสารตั้งต้นที่ใช้ในการผลิตยาเสพติด มาตรการต่อต้านการฟอกเงิน มาตรการยึดอายัดทรัพย์สินคดียาเสพติด การกำหนดความผิดและบทลงโทษที่แตกต่างกัน การส่งผู้ร้ายข้ามแดน ประเทศอาเซียนบางประเทศยังไม่มีการออกมาตรการทางกฎหมายควบคุมหรือมีความเข้มข้นในการควบคุม จึงทำให้เป็นการเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มนักค้ายาเสพติดและผู้กระทำความผิดยาเสพติด ซึ่งสามารถสรุปความแตกต่างของกฎหมายของประเทศอาเซียนที่สำคัญได้ดังนี้

ก. บรูไน ดารุสซาลาม

บรูไน ดารุสซาลามมีกฎหมายยาเสพติดที่สำคัญคือ The Misuse of Drugs กฎหมายฉบับนี้มีบทลงโทษสูงสุดคือ โทษประหารชีวิต ในความผิดฐานลักลอบค้ายาเสพติดเกินปริมาณที่กำหนด บทลงโทษที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ ในความผิดฐานเสพยาเสพติดครั้งแรกจะได้รับการบำบัดรักษาฟื้นฟูโดยไม่ถูกลงโทษจำคุก แต่หากถูกจับกุมในความผิดฐานเสพยาเสพติดอีกเป็นครั้งที่ 2 จะถูกลงโทษจำคุกขั้นต่ำเป็นระยะเวลา 3 ปี

ข. กัมพูชา

กฎหมายควบคุมยาเสพติดที่สำคัญคือ Law on the Control of Drugs, 1996 ซึ่งเดิมความผิดคดียาเสพติดมีบทลงโทษสูงสุดคือ จำคุก 15 ปี แต่ต่อมาได้ปรับปรุงแก้ไขให้มีโทษสูงสุดคือจำคุกตลอดชีวิต (แต่ไม่มีโทษประหารชีวิต) และขณะนี้กำลังยกร่างกฎหมายเกี่ยวกับการยึดอายัดทรัพย์สินและกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ไทยและกัมพูชามีโครงการความร่วมมือในการพัฒนากฎหมายเพื่อให้ประเทศเพื่อนบ้านมีกฎหมาย

ที่สอดคล้องกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายเกี่ยวกับการยึดอายัดทรัพย์สิน โดยสำนักงาน ป.ป.ส. มีส่วนผลักดันโครงการนี้ นอกจากนี้กำลังยกร่างกฎหมายควบคุมยาเสพติดฉบับใหม่ (Law on Drug Control) เพื่อให้มีมาตรการที่สอดคล้องกับอนุสัญญาควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ

ค. อินโดนีเซีย

กฎหมายยาเสพติดที่สำคัญคือ Law No. 22 , 1997 ซึ่งต่อมาในปี 2552 ได้มีการแก้ไขปรับเป็น Law No. 35 กฎหมายฉบับนี้ มีผลต่อการปรับปรุงหน่วยงานกลางด้านยาเสพติดของอินโดนีเซียให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้นคือได้ปรับเปลี่ยน BAKOLAK INPRES เป็น National Narcotics Board (Badan Narkotika Nasional Republik Indonesia – BNN) นอกจากนี้ยังได้ออกกฎหมายปราบปรามการฟอกเงินคือ Act No. 15 ในปี 2545 และมีการแก้ไขในปี 2546 โดย Act No. 25 กำหนดให้มีหน่วยงานปฏิบัติการรายงานและวิเคราะห์การทำธุรกรรมทางการเงิน (Centre for Reporting and Analysis of Financial Transactions – CRAFT) และได้มีการแก้ไขกฎหมายฉบับนี้อีกครั้งหนึ่งในปี 2553 โดย Act No. 8 on the Prevention and Suppression of Money Laundering เพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและเพิ่มการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นฐานความผิดของการฟอกเงินด้วย และให้อำนาจแก่หน่วย CRAFT ในบริบทที่กว้างขวางมากขึ้น

ง. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

กฎหมายยาเสพติดที่สำคัญคือ “กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด ค.ศ. 2007 และกฎหมายอาญามาตรา 146 กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายใหม่ที่ออกมาบังคับใช้แทนกฎหมายควบคุมยาเสพติดฉบับเดิมคือ กฎหมายอาญามาตรา 135 โทษคดียาเสพติดสูงสุดของกฎหมาย สปป.ลาว คือ ประหารชีวิตในกรณีกระทำความผิดข้อหาผลิต/จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครอง นำเข้า ส่งออก ขนส่งหรือนำยาเสพติดประเภทเฮโรอีน มอร์ฟีน หรือโคเคน ผ่าน สปป.ลาว เกินกว่า 500 กรัม หรือ ผลิต ปรุงแต่ง มีไว้ในครอบครอง จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือนำ ยาเสพติดประเภทยาอี (MDMA) ยาบ้าหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทอื่นๆ ผ่าน สปป.ลาว เกินกว่า 300 กิโลกรัมขึ้นไป สำหรับโทษปรับสูงสุดในคดียาเสพติดคือ ปรับ 500 ล้านกีบ ตามกฎหมายของ สปป.ลาว ผู้เสพยาเสพติดที่ได้รับการบำบัดรักษาฟื้นฟูแล้วกลับมาเสพซ้ำอีก จะต้องถูกลงโทษจำคุก 3 เดือนถึง 1 ปีและปรับ 100,000 – 300,000 กีบ

จ. มาเลเซีย

กฎหมายยาเสพติดที่สำคัญมีหลายฉบับ เช่น Dangerous Drug Act 1952 , Poison Act 1952, Regulation, Sale of Drug Act 1952, Drug Dependant Act 1983 (Treatment and Rehabilitation), Control of Drug and Cosmetic Regulation 1983, Dangerous

Drugs (Special Preventive Measures) Act 1985, Dangerous Drugs (Forfeiture Property) Act 1988 นับว่ามาเลเซียมีมาตรการทางกฎหมายมากมายรวมทั้งมาตรการยึดอายัดทรัพย์สิน บำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพและมาตรการพิเศษเพื่อป้องกันการกระทำผิด สำหรับโทษสูงสุดที่กฎหมายกำหนดคือประหารชีวิต กรณีมียาเสพติดประเภทเฮโรอีนไว้ในครอบครองตั้งแต่ 15 กรัมขึ้นไป หรือเคตามีนตั้งแต่ 50 กรัมขึ้นไป

ฉ. พม่า

เมื่อปี พ.ศ. 1974 พม่าออกกฎหมายที่ชื่อ The Narcotic and Dangerous Drugs Law ในการควบคุมยาเสพติด ต่อมาในปี 1994 ได้ยกเลิกกฎหมายดังกล่าวแล้วเปลี่ยนมาใช้กฎหมาย the Narcotics and Psychotropic Substances Law และเมื่อเดือนมิถุนายน 2002 รัฐบาลพม่าได้ผ่านกฎหมายต่อต้านการฟอกเงิน ต่อมาในปี 2004 ได้ผ่านกฎหมายความร่วมมือทางอาญา (the Mutual Assistance in Criminal Matters) ทั้งนี้ พม่าได้กำหนดโทษสูงสุดในเรื่อง ยาเสพติดถึงขั้นประหารชีวิต

เมื่อเดือนกันยายน 2541 พม่าได้จัดตั้ง The Precursor Control Committee ขึ้นมาดูแลเรื่องการควบคุมเคมีภัณฑ์และสารตั้งต้นซึ่งมีการนำเข้ามาในพม่า อาทิ Toluene MEK Acetone Sulfuric Hydrochloric นอกจากนี้ กระทรวงสาธารณสุขพม่ายังได้ออกระเบียบเพื่อควบคุมเคมีภัณฑ์และสารตั้งต้นที่สำคัญ 3 ฉบับ คือ

- Notification No.1/2002 วันที่ 5 มิถุนายน 2002 ในการควบคุมเคมีภัณฑ์และสารตั้งต้น 25 ชนิด โดย 23 ชนิด เป็นการควบคุมตามอนุสัญญาสหประชาชาติ ในขณะที่ อีก 2 ชนิด พม่ากำหนดให้มีการควบคุมเพิ่มเติม คือ Caffeine และ Thionyl Cholride
- Notification No.2/2002 วันที่ 21 มิถุนายน 2002 ในการควบคุมวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท 113 ชนิด โดยแบ่งเป็น 5 ประเภท
- Notification No.3/2545 วันที่ 29 มิถุนายน 2002 ในการควบคุมยาเสพติด 124 ชนิด โดยแบ่งเป็น 3 ประเภท

ช. ฟิลิปปินส์

กฎหมายยาเสพติดที่สำคัญคือ The Comprehensive Dangerous Drugs Act 2002 ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับใหม่ที่ออกมาบังคับใช้แทนกฎหมายฉบับเดิมคือ The Dangerous Drugs Act 1972 ซึ่งมีผลกำหนดให้หน่วยงานกลางด้านยาเสพติดคือ Dangerous Drugs Board (DDB) เป็นหน่วยงานระดับนโยบายและ Philippine Drug Enforcement Agency (PDEA) เป็นหน่วยปฏิบัติการของ DDB ด้านบังคับใช้กฎหมายและปราบปรามยาเสพติดเพียงหน่วยงานเดียว นอกจากนี้ยังเพิ่มโทษผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดไม่ว่าจะเป็นการลักลอบผลิต ค้ายาเสพติดและ

ครอบครองยาเสพติดให้รุนแรงมากขึ้น โดยจะมีโทษถึงขั้นจำคุกตลอดชีวิตและประหารชีวิต ปรับตั้งแต่ 10,000 ถึง 200,000 เหรียญสหรัฐฯ สำหรับผู้ที่ครอบครองยาเสพติดประเภทเฮโรอีน มอร์ฟีน ฝิ่น เมทแอมเฟตามีน เอ็กซ์ตาซีมากกว่า 10 กรัม หรือ กัญชามากกว่า 500 กรัม กฎหมายฉบับนี้ยังกำหนดให้ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาโดยระบบสมัครใจ (Voluntary Treatment) หรือการบังคับบำบัด (Compulsory Treatment) ตามคำสั่งศาล ให้ครอบครัว นักเรียน ครูและโรงเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ให้ภาคเอกชน สหภาพแรงงานและส่วนราชการร่วมมือกันสร้างเขตปลอดยาเสพติดในสถานประกอบการ (Drug-free Workplace)

ซ. สิงคโปร์

กฎหมายยาเสพติดที่สำคัญคือ The Misuse of Drug Act 1973 ซึ่งกำหนดให้มีการบังคับบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดโดย Drug Rehabilitation Centre (DRC) และการลงโทษผู้กระทำความผิดในข้อหาลักลอบค้ายาเสพติด ในปี 2542 ได้เพิ่มโทษประหารชีวิตในกรณีมียาเสพติดไว้ในครอบครองคือ มอร์ฟีนเกิน 30 กรัม เฮโรอีนเกิน 15 กรัม ฝิ่นเกิน 1.2 กิโลกรัม โคเคนเกิน 30 กรัม กัญชาเกิน 500 กรัมและยางกัญชาเกิน 200 กรัม ต่อมาได้มีการแก้ไขกฎหมายฉบับดังกล่าวในปี 2536 และในปี 2541 ตามลำดับ โดยเพิ่มโทษประหารชีวิตสำหรับการลักลอบค้าส่วนผสมกัญชาเกินกว่า 1 กิโลกรัมและการลักลอบค้าเมทแอมเฟตามีนเกินกว่า 250 กรัม

ฌ. ไทย

ประเทศไทยมีกฎหมายควบคุมยาเสพติดที่ค่อนข้างสมบูรณ์มากกว่าประเทศอาเซียนอื่นๆ เพื่อรองรับการปฏิบัติตามพันธกรณีอนุสัญญาสหประชาชาติที่ไทยเข้าเป็นภาคีจำนวน 3 ฉบับคืออนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961 แก้ไขโดยพิธีสาร 1972 อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1971 อนุสัญญาต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 ประเทศไทยมีกฎหมายที่ค่อนข้างครบถ้วนสมบูรณ์ที่รองรับการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ ดังกล่าว โดยมีมาตรการทางกฎหมายที่สำคัญๆ เช่น การควบคุมเคมีภัณฑ์และสารตั้งต้นที่ใช้ในการผลิตยาเสพติด กฎหมายต่อต้านการฟอกเงิน มาตรการยึดอายัดทรัพย์สินนักค้ายาเสพติด กฎหมายควบคุมยาเสพติดที่เป็นกฎหมายหลักคือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 พระราชบัญญัติยาเสพติด พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติว่าด้วยมาตรการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 หรือ พระราชบัญญัติยึดทรัพย์พระราชบัญญัติปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ญ. เวียดนาม

เวียดนามมีการแก้ไขกฎหมายควบคุมยาเสพติดในปี 2552 โดยให้อำนาจหน่วยงานกลางยาเสพติดของเวียดนามมากขึ้น และแก้ไขกฎหมายที่มีบทลงโทษเพิ่มขึ้น พร้อมทั้งยกเลิกข้อหาอาญาแก่ผู้เสพยาเสพติด

อย่างไรก็ดีประเทศอาเซียนได้มีความพยายามที่จะพัฒนามาตรการด้านกฎหมายจะเห็นได้จากเดิมประเทศอาเซียนบางประเทศยังไม่ได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศทั้ง 3 ฉบับ นับตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา ประเทศอาเซียนหลายประเทศได้ดำเนินการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ จนครบทุกประเทศแล้ว จึงถือได้ว่าทุกประเทศมีเจตจำนงร่วมกันในการที่จะพัฒนามาตรการทางกฎหมายให้มีความสอดคล้องกับมาตรการที่ปรากฏในอนุสัญญาฯ ดังกล่าว อันจะส่งผลให้มาตรการทางกฎหมายภายในของประเทศอาเซียนมีความสอดคล้องกันมากยิ่งขึ้น

3.3.2.3 ขีดความสามารถเจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติด

เจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดของประเทศอาเซียนแต่ละประเทศมีขีดความสามารถในการปราบปรามยาเสพติดที่ต่างกัน กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนเก่าซึ่งประกอบด้วย บรูไน ดารุสซาลาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และไทย มีขีดความสามารถในระดับที่ใกล้เคียงกัน ยกเว้นประเทศบรูไน ดารุสซาลาม อาจจะมีความแตกต่างเนื่องจากระดับความรุนแรงของปัญหายาเสพติดยังไม่มากเมื่อเทียบกับอีก 5 ประเทศ ในส่วนของกลุ่มสมาชิกอาเซียนใหม่ซึ่งได้แก่ กัมพูชา พม่า ลาว และเวียดนาม เจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดของทั้ง 4 ประเทศยังคงต้องการการพัฒนาทั้งในด้านเทคนิคการสืบสวน การสอบสวน การสกัดกั้นยาเสพติด การตรวจพิสูจน์ยาเสพติดเบื้องต้น การสืบสวนทางด้านเคมีภัณฑ์และสารตั้งต้นที่ใช้ในการผลิตยาเสพติด การสืบสวนทางการเงิน ในบรรดากลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ เจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดของพม่ามีขีดความสามารถที่ดีกว่าอีก 3 ประเทศเนื่องจากพม่าประสบปัญหาของการลักลอบผลิตและการลักลอบค้ายาเสพติดที่รุนแรง ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องมีการปฏิบัติการด้านปราบปรามยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งพม่าสามารถจับกุมยาเสพติดได้เป็นจำนวนมากและมีการปฏิบัติการร่วมกับฝ่ายไทยหลายครั้ง เวียดนามมีขีดความสามารถและศักยภาพที่รองลงมาในด้านการสืบสวน สอบสวนจับกุมและมีความพยายามที่จะพัฒนาศักยภาพในส่วนนี้ ส่วนกัมพูชา ลาว แม้ว่าประสบปัญหาการเป็นเส้นทางผ่าน การลักลอบผลิตและการลักลอบค้ายาเสพติดในระดับที่รุนแรง แต่ยังขาดศักยภาพทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดและในส่วนขององค์กรที่ปฏิบัติการที่ยังต้องการการพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในด้านต่างๆ ทั้งกำลังคน วัสดุอุปกรณ์และเทคนิควิชาการ

3.3.2.4. การสนับสนุนจากประเทศคู่เจรจาของอาเซียน

จากการดำเนินการของอาเซียนที่ผ่านมาเพื่อให้บรรลุการเป็นเขตปลอดยาเสพติดภายใน ค.ศ. 2015 อาเซียนมีการดำเนินงานทั้งในระดับประเทศและระดับอาเซียน แต่ยังประสบปัญหาอุปสรรคในเรื่องของงบประมาณในการดำเนินงานในระดับอาเซียนคือโครงการอาเซียนด้านยาเสพติดหลายโครงการที่ยังมิได้มีการดำเนินการเนื่องจากขาดการสนับสนุนจากประเทศคู่เจรจา จึงได้มีการผลักดันเพื่อให้เกิดการระดมความร่วมมือทั้งจากประเทศในภูมิภาคและนอกภูมิภาคโดยกระทรวงการต่างประเทศของไทยร่วมกับโครงการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติจัดการประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยยาเสพติดในหัวข้อ “ การสร้างอาเซียนให้เป็นเขตปลอดยาเสพติดภายในปี ค.ศ. 2015 ” ระหว่างวันที่ 11 – 13 ตุลาคม 2543 ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร ผลที่ประชุมที่สำคัญประการหนึ่งคือที่ประชุมเห็นชอบกับแผนปฏิบัติการความร่วมมือระหว่างประเทศอาเซียนกับจีนเพื่อสร้างให้อาเซียนบรรลุการเป็นเขตปลอดยาเสพติดภายในปี ค.ศ. 2015 ซึ่งได้มีการประชุมคณะทำงานตามแผนปฏิบัติการความร่วมมือระหว่างประเทศอาเซียนกับจีนฯ ครั้งแรกแล้วระหว่างวันที่ 11-14 พฤศจิกายน 2544 ณ ประเทศอินโดนีเซีย

3.3.2.5 ข้อจำกัดทางภาษา

ในการประสานงานระหว่างกันเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน จะใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักเพราะเป็นภาษาสากล แต่ประเทศอาเซียนบางประเทศมีข้อจำกัดในการใช้ภาษาอังกฤษเนื่องจากบางประเทศไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการและเจ้าหน้าที่ระดับผู้ปฏิบัติยังขาดทักษะและความสามารถทางภาษาอังกฤษ จึงทำให้การแลกเปลี่ยนข่าวสารหรือการติดต่อประสานงานยังไม่ดีเท่าที่ควร เช่น ทางฝ่ายพม่าจะประสบปัญหาการประสานงานแจ้งข้อมูลข่าวสารกับทางฝ่ายลาวบริเวณชายแดนเนื่องจากเจ้าหน้าที่ลาวไม่สามารถสื่อสารกับทางฝ่ายพม่าด้วยภาษาอังกฤษ หรือเจ้าหน้าที่ไทยที่ปฏิบัติงานบริเวณชายแดนประสบปัญหาการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่กัมพูชาที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา ด้วยภาษาอังกฤษ

ปัญหาข้อจำกัดทางภาษายังมีผลต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาแลกเปลี่ยนกัน การจัดทำฐานข้อมูลหรือการจัดทำรายงานจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นพื้นฐาน ประเทศสมาชิกอาเซียนบางประเทศขาดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถทางภาษา

3.3.3 โอกาส

3.3.3.1 การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

เมื่อเดือนธันวาคม 2548 ผู้นำประเทศอาเซียนได้เห็นชอบร่วมกันที่อาเซียนควรมีกฎบัตรอาเซียนเพื่อเป็นธรรมนูญของอาเซียนและทำให้อาเซียนมีสถานะเป็นนิติบุคคล ประการสำคัญได้กำหนดกรอบและทิศทางของอาเซียนว่าอาเซียนจะรวมตัวเป็นประชาคมเดียวภายใน ค.ศ. 2015 หรือ พ.ศ. 2558 กฎบัตรอาเซียนมีผลบังคับใช้เมื่อเดือนธันวาคม 2551 ในช่วงที่ประเทศไทยเป็นประธานอาเซียน ซึ่งกฎบัตรอาเซียนมีจุดมุ่งหมายให้อาเซียนเป็นองค์กรที่มีกฎกติกาในการดำเนินงานอย่างชัดเจน มีประชาชนเป็นศูนย์กลางและสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สาระสำคัญประการหนึ่งของกฎบัตรอาเซียนคือการเร่งรัดการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนใน 3 เสาหลักคือประชาคมการเมืองและความมั่นคง ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

การที่อาเซียนจะรวมตัวเป็นประชาคมเดียว นับเป็นโอกาสอันดีของอาเซียนในการที่จะมีความเป็นปึกแผ่นและมีความร่วมมือในลักษณะที่เป็นประชาคมเดียวกันแบบที่ประเทศในยุโรปรวมตัวกันเป็นประชาคมยุโรปและต่อมาได้พัฒนาเป็นสหภาพยุโรปที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การรวมตัวเป็นประชาคมเดียวจะเอื้ออำนวยให้เกิดสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ประชาคมของประเทศอาเซียนจะมีความรู้สึกเป็นอาเซียนหนึ่งเดียว และจะมีความร่วมมือกันในทุกด้าน ส่วนความร่วมมือด้านยาเสพติดจะมีความใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้นและการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนจะเอื้อประโยชน์ให้ความร่วมมือด้านปราบปรามยาเสพติดให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

3.3.3.2 กฎบัตรอาเซียน

การควบคุมยาเสพติดอาเซียนปรากฏในเสาหลักด้านการเมืองและความมั่นคงและเสาหลักด้านสังคมและวัฒนธรรมของอาเซียน ซึ่งสามารถเป็นแรงผลักดันให้อาเซียนต้องมีการดำเนินการให้บรรลุการเป็นเขตปลอดยาเสพติดอาเซียนภายใน ค.ศ. 2015

เสาหลักด้านการเมืองและความมั่นคงมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมยาเสพติดปรากฏอยู่ภายใต้ข้อ B. Non-Traditional Security Issues ซึ่งกล่าวไว้อย่างชัดเจนในข้อย่อยที่ vi vii viii ix x และ xi ภายใต้ข้อ B.4.1. ว่าอาเซียนจะดำเนินการต่อไปเพื่อให้บรรลุเขตปลอดยาเสพติดโดยให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการอาเซียนเพื่อต่อสู้กับการผลิต การค้าและการใช้ยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันการผลิตยาเสพติด การนำเข้าและส่งออกซึ่งเคมีภัณฑ์และสารตั้งต้นที่มีการควบคุม การเสริมสร้างความร่วมมือระดับภูมิภาคในการส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุม (Controlled Delivery – CD) การส่งเสริมความร่วมมือข้ามพรมแดนโดยการแลกเปลี่ยนข้อมูล การแลกเปลี่ยนวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด การพัฒนาขีดความสามารถในการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด

ข้อ vii กล่าวถึงการพัฒนาการจัดการในกรอบพหุภาคีและกรอบทวิภาคีเพื่อต่อต้ารการลักลอบค้ายาเสพติดและเคมีภัณฑ์สารตั้งต้นเริ่มดำเนินการในปี 2551

ข้อ viii กล่าวถึงการจัดหาความช่วยเหลือให้กับประเทศสมาชิกอาเซียนในการเสริมสร้างขีดความสามารถให้กับห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตรในการตรวจคุณลักษณะ

ข้อ ix กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแฟ้มประวัติกลุ่มนักค้ายาเสพติดและการจัดทำบัญชีเฝ้าระวัง (watch-list) เกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติดของกลุ่มนักค้ายาเสพติดเหล่านั้น

ข้อ x กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการทำลายเคมีภัณฑ์และสารตั้งต้นที่จับกุมได้จากโรงงานผลิตยาเสพติด

ข้อ xi กล่าวถึงการเสริมสร้างขีดความสามารถของกระบวนการยุติธรรม รวมถึงผู้พิพากษา อัยการ เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในการควบคุมยาเสพติด

นอกจากนี้ยังมีบางข้อกำหนดที่สามารถนำมาเชื่อมโยงและใช้ประโยชน์กับการปราบปรามยาเสพติดได้คือข้อ xii และข้อ xiii ที่กล่าวถึงการเสริมสร้างความร่วมมือกับภาคีอื่นๆ และคณะกรรมการอาเซียนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมข้ามชาติ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดถือเป็นอาชญากรรมข้ามชาติประเภทหนึ่ง รายละเอียดของข้อกำหนดดังกล่าวมีดังนี้

ข้อ xii กล่าวถึง การส่งเสริมความร่วมมือกับภาคีภายนอกอาเซียนอื่นๆ ในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ รวมถึงการต่อต้านการก่อการร้าย

ข้อ xiii กล่าวถึง การสร้างเสริมความร่วมมือและการประสานงานกับคณะกรรมการอาเซียนอื่นๆ (ASEAN sectoral bodies) ที่มีอยู่ ในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

สำหรับเสาหลักด้านสังคมและวัฒนธรรม อาเซียนได้กล่าวไว้ชัดเจนเช่นเดียวกันใน ASEAN Socio-cultural Community Blueprint (2009 – 2015) ภายใต้หัวข้อ B. 6 : Ensuring a drug – free ASEAN คือการทำให้เกิดความมั่นใจว่าอาเซียนเป็นเขตปลอดยาเสพติด ภายใต้หัวข้อดังกล่าวได้กำหนดกิจกรรมการดำเนินงานไว้ 10 ข้อดังนี้

ข้อ i กล่าวถึง การพัฒนาและดำเนินกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดและการควบคุมการใช้ยาในทางที่ผิด ในกลุ่มครอบครัว โรงเรียน สถานประกอบการและชุมชน

ข้อ ii กล่าวถึง การส่งเสริมการสร้างความตระหนักในชุมชนและสังคมโดยการดำ-เนินการในเชิงรุกเพื่อต่อต้านการทำลายสังคมและอันตรายของยาเสพติด

ข้อ iii กล่าวถึง การลดการเสพยาเสพติดโดยการสร้างฉันทามติและการแบ่งปันประสบการณ์เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการดำเนินโครงลดอุปสงค์ยาเสพติด

ข้อ iv กล่าวถึง การแลกเปลี่ยนผลและข้อมูลการวิจัยระหว่างประเทศอาเซียน

ข้อ v กล่าวถึง การพัฒนาการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการเพื่อช่วยให้ประเทศที่ประสบปัญหาการปลูกพืชเสพติดสามารถกำหนดชนิดของพืชที่จะนำมาปลูกทดแทนพืชเสพติดและกำหนดนโยบายเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

ข้อ vi กล่าวถึง การส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการพัฒนาทางเลือกสามารถเข้าถึงตลาดการค้าในภูมิภาคโดยดำเนินการให้สอดคล้องกับกฎระเบียบการค้าภายในประเทศและการค้าระหว่างประเทศ สนธิสัญญาทางการค้าพหุภาคี

ข้อ vii กล่าวถึง การอำนวยความสะดวกการจัดตั้งและบำรุงรักษาสถานบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในประเทศอาเซียน

ข้อ viii กล่าวถึง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด การเรียนรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด การติดตามผลหลังการบำบัดรักษา ในระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรชุมชน

ข้อ ix กล่าวถึงการเสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านลดอุปสงค์ยาเสพติดและเจ้าหน้าที่ควบคุมยาเสพติด ตลอดจนพัฒนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ให้การฝึกอบรมในด้านการลดอุปสงค์ยาเสพติดและการควบคุมยาเสพติด

จากการที่งานการควบคุมยาเสพติดได้ถูกระบุไว้ในกฎบัตรอาเซียน จะเป็นโอกาสอันดีที่ประเทศอาเซียนจะถือเป็นพันธกรณีร่วมกันในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเจตน์จำนงในการแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกัน หน่วยงานกลางด้านยาเสพติดของประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศสามารถนำกฎบัตรอาเซียนไปใช้เป็นเครื่องมือในการเสนอขอการสนับสนุนจากรัฐบาลของตน

3.3.3.3 แผนปฏิบัติการอาเซียนเพื่อต่อสู้กับการผลิต การค้าและการใช้ยาเสพติดที่ผิดกฎหมายในการไปสู่การเป็นเขตปลอดยาเสพติดภายใน ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2552 - พ.ศ. 2558

อาเซียนได้ยกร่างแผนปฏิบัติการอาเซียนเพื่อต่อสู้กับการผลิต การค้าและการใช้ยาเสพติดที่ผิดกฎหมายเพื่อรองรับการประกาศเขตปลอดยาเสพติดอาเซียนและการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ซึ่งได้รับการรับรองจากที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติดครั้งที่ 30 ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา ในแผนปฏิบัติการฯ ดังกล่าวได้กำหนดนิยามคำว่าเขตปลลอดยาเสพติดอาเซียน ภายใน ค.ศ. 2015 คือ การดำเนินกิจกรรมการควบคุมยาเสพติดที่ผิดกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ พร้อมทั้งลดผลต่อเนื่องต่างๆ ในเชิงลบอันอาจเกิดขึ้นกับสังคมใน 3 เรื่องได้แก่

ก. พื้นที่ปลูกพืชเสพติด

ข. การผลิตและการลำเลียงยาเสพติดและอาชญากรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับยาเสพติด

ค. การแพร่ระบาดของการใช้ยาเสพติด

ที่ประชุมยังได้เห็นชอบกับเกณฑ์วัดผลในแต่ละองค์ประกอบหลักของการไปสู่เขตปลอดยาเสพติดอาเซียน ซึ่งเกณฑ์วัดผลด้านการผลิตและการลำเลียงยาเสพติดและอาชญากรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องดังที่ได้กล่าวมาแล้วตอนต้นบทที่ 3 ในแผนปฏิบัติการฯ ยังกำหนดกลไกการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ ไว้ดังนี้

ก. การจัดทำฐานข้อมูลโดยการสร้างแบบฟอร์มมาตรฐานสำหรับรายงานประจำปีที่แต่ละประเทศจัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอในระหว่างการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติด

ข. จะมีการประเมินผลความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามแผนงานประจำทุกปีโดยใช้รายงานประเทศในระหว่างการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติด

ค. ที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติดจะจัดประเมินผลของการดำเนินงานตามแผนงานระยะครึ่งแผนในปี ค.ศ. 2012

ง. ที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติดจะจัดประเมินผลความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนงานในปี ค.ศ. 2015 และรวบรวมรายงานผลของกิจกรรมทุกรายการภายใต้แผนปฏิบัติการฯ

เพื่อช่วยให้ประเทศอาเซียนได้มีการดำเนินการด้านปราบปรามยาเสพติดเพื่อบรรลุเกณฑ์วัดผลการลดการผลิตและการลำเลียงยาเสพติดและอาชญากรรมอื่นๆ แผนปฏิบัติการฯ ได้กำหนดกิจกรรมไว้ดังนี้

1. การขจัดการลักลอบและการนำเคมีภัณฑ์และสารตั้งต้นไปใช้ในทางที่ผิดและการขจัดเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการผลิตยาเสพติด

1.1 สนับสนุนกิจกรรมพิเศษภายใต้โครงการ Prism และโครงการ Cohesion และแสวงหาความช่วยเหลือเพื่อไปสู่วิธีการควบคุมเคมีภัณฑ์และสารตั้งต้นที่มีมาตรฐานสำหรับภูมิภาคอาเซียน

1.2 ร่วมมือกับหน่วยศุลกากรเพื่อบูรณาการรูปแบบการแจ้งข่าวสารให้สอดรับกับข้อตกลงการค้าเสรีและข้อตกลงการอำนวยความสะดวกด้านการคมนาคมขนส่งภายใต้โครงการ ASEAN Single Window

1.3. ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพในระดับประเทศสำหรับบุคลากรด้านการปราบปรามยาเสพติดและหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมการดำเนินงานตามกฎระเบียบในเรื่องของการควบคุมเคมีภัณฑ์และสารตั้งต้น

1.4 เพิ่มพูนศักยภาพของการตรวจพิสูจน์ทางห้องปฏิบัติการในการระบุเคมีภัณฑ์และสารตั้งต้น การวิเคราะห์คุณลักษณะของยาเสพติดสำหรับการปฏิบัติการปราบปรามและด้านการข่าว

1.5 พัฒนาความเป็นหุ้นส่วนกับภาคอุตสาหกรรมเคมีและภาคอุตสาหกรรมผู้ผลิตยารักษาโรคและภาคีอื่นที่เกี่ยวข้องในการป้องกันการนำเคมีภัณฑ์และสารตั้งต้นไปใช้ในทางที่ผิด

1.6 แลกเปลี่ยนประสบการณ์และวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและดำเนินการปฏิบัติการร่วมในระดับปฏิบัติในการป้องกันการใช้เคมีภัณฑ์และสารตั้งต้นไปในทางที่ผิด การสืบสวนย้อนรอยและการปราบปรามการผลิตยาเสพติด

1.7 จัดการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการกำจัดเคมีภัณฑ์และยาที่เป็นวัตถุอันตรายหรือสารพิษที่ผลิตในโรงงานหรือห้องปฏิบัติการที่ผิดกฎหมาย

1.8 สร้างความมั่นใจว่าประเทศอาเซียนทุกประเทศดำเนินการตามกระบวนการแจ้งการส่งออกล่วงหน้า (Pre Export Notification - PEN)

1.9 พัฒนาและสร้างเสริมความเข้มแข็งของกฎหมายภายในประเทศ กระบวนการดำเนินการและกลไกมาตรการเสริมเพื่อที่จะป้องกันการรั่วไหลของเคมีภัณฑ์และสารตั้งต้นที่ได้จากการค้าเคมีภัณฑ์ที่ถูกกฎหมายไปสู่การใช้ที่ผิดกฎหมาย

2. การขจัดเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบลำเลียงยาเสพติด

2.1 ดำเนินการหรือสร้างความเข้มแข็งของมาตรการป้องกัน ปราบปรามและการดำเนินการด้านกฎหมาย เช่น การยึดอายัดทรัพย์สินนักค้ายาเสพติด การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุม (Controlled Delivery) เพื่อต่อสู้กับอาชญากรรมที่เกี่ยวเนื่องกับยาเสพติดในทุกรูปแบบ

2.2 จัดให้มีการฝึกอบรมที่ระบุกลุ่มเป้าหมายและเพียงพอสำหรับหน่วยงานด้านการปราบปราม หน่วยงานศุลกากรและหน่วยควบคุมตามแนวชายแดนเพื่อต่อสู้กับการลักลอบลำเลียงยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

2.3 เพิ่มการแลกเปลี่ยนข้อมูลในกลุ่มหน่วยงานด้านการปราบปรามยาเสพติดและด้านความร่วมมือในการะบวนการยุติธรรมเพื่อที่จะระบุและสืบสวนองค์กรอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับ

การลำเลียงยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทและความเชื่อมโยงที่เป็นไปได้กับอาชญากรรมอื่นๆ

2.4 ทำให้หน่วยปราบปรามยาเสพติดสามารถปรับตัวและสามารถระบุลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปของปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีใหม่ที่เกิดขึ้น เส้นทางใหม่ วิธีการซุกซ่อนยาเสพติดแบบใหม่ที่ผู้ลักลอบลำเลียงใช้

2.5 ให้ความสนใจต่อพัฒนาการของวิธีการสำหรับการรวบรวมและการใช้ข้อมูลการข่าวและหลักฐานที่ยากจะเข้าถึง รวมไปถึงการสนับสนุนจากกระบวนการยุติธรรมที่จะยอมรับเทคนิคการรวบรวมพยานหลักฐาน เช่น การตรวจลงตราทางอิเลคทรอนิคส์ โปรแกรมข้อมูลแหล่งข่าวที่รวบรวมไว้อย่างเป็นระบบและการส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุม (Controlled Delivery – CD)

2.6 ติดตามผล โดยร่วมมือกับประชาคมระหว่างประเทศ เกี่ยวกับธรรมชาติ การใช้ขอบเขตและผลกระทบของการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารทางคอมพิวเตอร์ในการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท รวมถึงการซื้อ – การขายยาระบบออนไลน์ หรือการขนส่งตำรับยาที่มีส่วนผสมของยาเสพติด และ/หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่อยู่ภายใต้อำนาจการควบคุม

2.7 กระตุ้นให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและข้อมูลด้านการข่าวเกี่ยวกับแฟ้มข้อมูลของกลุ่มเครือข่ายนักค้ายาเสพติด รวมทั้งการเฝ้าระวังกิจกรรมการค้ายาเสพติดของกลุ่มนักค้ายาเสพติดเหล่านี้

2.8 เสริมสร้างศักยภาพของระบบกระบวนการยุติธรรมในการควบคุมยาเสพติด โดยเฉพาะผู้พิพากษา อัยการ และเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย

2.9 ใช้ประโยชน์สนธิสัญญาอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือซึ่งกันและกันทางอาญาและสนธิสัญญาระดับทวิภาคีว่าด้วยความร่วมมือซึ่งกันและกันทางอาเญาที่มีอยู่ เพื่อช่วยในการสืบสวนสอบสวน

3. การส่งเสริมความร่วมมือข้ามพรมแดนและการปฏิบัติการด้านการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

3.1 ร่วมมือกันอย่างเข้มข้นในการแลกเปลี่ยนข้อมูลการข่าวเกี่ยวกับอาชญากรรมยาเสพติด

3.2 เพิ่มความร่วมมือข้ามพรมแดนโดยการสร้างความเข้มแข็งให้โครงสร้างการประสานงานข้ามพรมแดนเพื่อการควบคุมยาเสพติดและร่วมมือกันปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดอย่างสม่ำเสมอทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระดับภูมิภาค

3.3 ขยาย สร้างความแข็งแกร่งและสร้างเสริมโครงสร้างสำนักงานประสานงานชายแดนที่มีอยู่

3.4 เพิ่มพูนการปฏิบัติการสืบสวนร่วมระหว่างประเทศใน ภูมิภาคอาเซียน

3.5 แสวงหาความเป็นไปได้ในการเพิ่มความร่วมมือร่วมกันที่จะต่อสู้กับการลักลอบค้ายาเสพติดทางทะเลผ่านเวทีการประชุมคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญระดับภูมิภาคและจัดตั้งระบบการติดต่อสื่อสารโดยตรงในกลุ่มประเทศอาเซียนระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ณ บริเวณท่าสากลไม่ว่าจะเป็นท่าเรือและท่าอากาศยานระหว่างประเทศที่เป็นจุดเข้าเมือง/ประเทศ

จะเห็นได้ว่าอาเซียนมีความพยายามที่จะวางแนวทางกรอบกิจกรรมที่ครอบคลุมการดำเนินงานด้านการปราบปรามยาเสพติดและเป็นแนวทางที่ประเทศอาเซียนมีการดำเนินการอยู่แล้วเพียงแต่เพิ่มระดับการดำเนินงานให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้นและเสริมสร้างความเข็มแข็งให้กับกลไกต่างๆ ที่มีอยู่เพื่อให้มีความเป็นไปได้ในการดำเนินการ

3.3.4 ภัยคุกคาม

3.3.4.1 ความเชื่อมโยงในอาเซียน

ความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนหมายถึงการเชื่อมต่อโครงสร้างพื้นฐาน กฎระเบียบ และประชาชน ซึ่งรวมกันขึ้นเป็นฐานรากที่เอื้อต่อการบรรลุผลในด้านเศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคง สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งจะนำไปสู่วิสัยทัศน์ของการเป็นประชาคมอาเซียนที่รวมตัวกัน

รัฐบาลไทยได้เสนอแนวคิดให้อาเซียนผลักดันการเชื่อมโยงระหว่างกัน โดยแนวคิดดังกล่าวได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากสมาชิกอาเซียน การประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 15 ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 23-25 คุลาคม 2552 ที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ได้จัดตั้งคณะทำงานระดับสูงของอาเซียนว่าด้วยการเชื่อมโยง (High Level Task Force on Connectivity) เพื่อยกร่างแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน ซึ่งเป็นแผนงานในระดับภูมิภาคอาเซียนที่ครอบคลุมมิติการเชื่อมโยงทุกด้านและมีการกำหนดมาตรการที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างชัดเจน แผนแม่บทฯ ได้รับการรับรองจากที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 17 ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2553 ได้ให้การรับรองแผนแม่บทฯ ดังกล่าว

การที่อาเซียนจะมีความเชื่อมโยงระหว่างกันเพื่อความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเพื่อความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้ประชาชนของประชาคมอาเซียนได้ไปมา

หาสู่กันได้อย่างสะดวกสบายมากยิ่งขึ้นด้วยการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานต่างๆ โดยองค์ประกอบหลักของความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนได้แก่

1. ความเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย

- การคมนาคม

ได้มีการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในแผนแม่บทฯ ให้ทำการลงทุนก่อสร้างถนน เส้นทางรถไฟ การขนส่งทางน้ำ การขนส่งทางอากาศ อาเซียนมีเป้าหมายเพื่อการสร้างเส้นทางขนส่งทางบกที่เชื่อมโยงประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศนอกภูมิภาคเข้าด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และอนุรักษ์ไว้ซึ่งสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ภายใต้ความร่วมมือนี้มีโครงการที่มีความสำคัญลำดับต้น (flagship project) จำนวน 2 โครงการคือ โครงการทางหลวงอาเซียนและโครงการทางรถไฟสาย สิงคโปร์ – คุนหมิง ซึ่งเส้นทางรถไฟจะครอบคลุมเส้นทางหลายสายผ่านสิงคโปร์-มาเลเซีย-ไทย-ลาว-กัมพูชา-เวียดนาม-จีน (คุนหมิง) และเส้นทางสาขา/เชื่อมต่อ (spur lines) ระหว่างไทย-พม่า และไทย-ลาว

- เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

โครงการสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะช่วยสนับสนุนการค้าและอำนวยความสะดวกในการลงทุนและการขยายตลาดโดยจะเออออำนวยความสะดวกด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การเชื่อมโยงประชาชนสู่ประชาชน การสนับสนุนการจัดส่งการบริการต่างๆ ตลอดจนลดต้นทุนในการทำธุรกิจและธุรกรรมทางการค้าต่างๆ โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร หมายรวมถึงโครงข่ายการสื่อสารชนิดติดตั้ง เคลื่อนที่และดาวเทียม รวมทั้งอินเตอร์เนตและซอฟต์แวร์สนับสนุนการพัฒนาและการปฏิบัติการของโครงข่ายการสื่อสารเหล่านี้

- พลังงาน

พลังงานมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทางเศรษฐกิจและจะยังคงมีความสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องของภูมิภาคอาเซียน โครงการด้านพลังงานที่สำคัญได้แก่ โครงข่ายระบบส่งไฟฟ้าอาเซียน การตั้งศูนย์ก๊าซธรรมชาติของคณะมนตรีอาเซียนว่าด้วยปิโตรเลียม การสร้างแนวท่อก๊าซอาเซียน

2. ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบ ประกอบด้วย

- การเปิดเสรีและการอำนวยความสะดวกทางการค้า
- การเปิดเสรีและการอำนวยความสะดวกในการบริการและการลงทุน
- ความตกลง/ข้อตกลงยอมรับร่วมกัน
- ความตกลงการขนส่งในภูมิภาค

- พิธีการในการข้ามแดน
- โครงการเสริมสร้างศักยภาพ

ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบเป็นการเชื่อมโยงกฎระเบียบต่างๆ ผ่านการจัดทำความตกลงระหว่างประเทศและความตกลงระดับภูมิภาคเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้า

3. ความเชื่อมโยงด้านประชาชน ประกอบด้วย

- การศึกษาและวัฒนธรรม
- การท่องเที่ยว

การที่อาเซียนจะมีความเชื่อมโยงกันเป็นสิ่งที่ดีที่จะทำให้อาเซียนมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและเป็นประชาคมเดียวตามที่ได้วางเป้าหมายไว้ แต่อย่างไรก็ดีการเชื่อมโยงระหว่างกันของอาเซียนอาจมีผลกระทบกับด้านความมั่นคงโดยเฉพาะการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานทางบก ทางทะเลอละทางอากาศ รวมทั้งการอำนวยความสะดวกทางการค้าและพิธีการข้ามพรมแดนเพราะกอาจทำให้มีการไหลบ่าของสิ่งผิดกฎหมาย ซึ่งมักจะมีความเคลื่อนไหวจากประเทศหนึ่งไปสู่อีกประเทศหนึ่งได้ในเวลาอันรวดเร็วและด้วยความสะดวก ทำให้เจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติดและหน่วยงานกลางด้านยาเสพติดมีความห่วงกังวลว่าการลักลอบค้ายาเสพติดจะได้ประโยชน์จากเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมโยงถึงกันและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อย่างไรก็ดีแผนแม่บทฯ ได้คาดการณ์ในเรื่องสิ่งที่เจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติดมีความห่วงกังวลเช่นกันว่าโดยได้มีการระบุไว้ในบทนำของแผนแม่บทฯว่า " แม้ว่าการมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันจะมีประโยชน์ที่เป็นรูปธรรม แต่ปัญหาที่เกิดจากอาชญากรรมข้ามชาติ การลักลอบเข้าเมือง ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและมลพิษ ตลอดจนความท้าทายข้ามเขตแดนอื่นๆ จะต้องได้รับการพิจารณาป้องกันและแก้ไขอย่างเหมาะสมด้วย"

3.3.4.2 ยาเสพติดและกลุ่มนักค้ายาเสพติดจากนอกภูมิภาค

ในช่วงต้นปี 2542 ที่ผ่านมาเป็นช่วงที่การลักลอบนำยาเสพติดจากนอกภูมิภาคเข้ามาแพร่ระบาดในภูมิภาคมีแนวโน้มสูงขึ้นและใช้ประเทศในภูมิภาคอาเซียนเป็นทางผ่านเพื่อส่งยาเสพติดต่อไปยังประเทศที่ 3 และมีการลักลอบค้ายาเสพติดโดยกลุ่มนักค้ายาเสพติดจากนอกภูมิภาค ยาเสพติดสำคัญที่มีการลักลอบนำเข้ามาในภูมิภาคอาเซียนได้แก่ ไอซ์ เอ็กซ์ตาซี ซึ่งลักลอบนำเข้ามาจากยุโรปเพื่อนำมาขายให้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและกลุ่มผู้มีรายได้สูงเพราะมีราคาแพงมาก เช่นเดียวกับโคเคนซึ่งมีการลักลอบนำเข้ามาในภูมิภาคโดยกลุ่มนักค้ายาเสพ

ติดชาวอัฟริกันตะวันตก โดยมีพฤติกรรมการลักลอบค้าเฮโรอีนและโคเคนโดยอยู่เบื้องหลังนักค้ายาเสพติดชาวเอเชียและชาวยุโรปตะวันตก รวมทั้งมีการว่าจ้างสตรีชาวเอเชีย เช่น ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซียเป็นผู้ขนยาเสพติดจากในภูมิภาคคือ เฮโรอีนเพื่อนำไปแลกเป็นโคเคนกลับมา ประเทศที่ประสบปัญหาของกลุ่มนักค้าชาวอัฟริกันตะวันตกอย่างมากได้แก่ ไทย ลาว มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ นอกจากกลุ่มนักค้ายาเสพติดอัฟริกันตะวันตกแล้ว กลุ่มนักค้ายาเสพติดชาวอิหร่านเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีบทบาทในภูมิภาคในระยะ 5 ปีที่ผ่านมาเช่นเดียวกัน โดยกลุ่มนักค้ายาเสพติชาวอิหร่านจะลักลอบค้ายาเสพติดประเภทไอซ์ หรือ คริสตัลไลน์ เมทแอมเฟตามีน โดยมีการลักลอบนำเข้ามาเพื่อส่งขายนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศตามสถานบันเทิงและแหล่งท่องเที่ยว ประเทศที่ประสบปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติดของกลุ่มนักค้ายาเสพติดชาวอิหร่านที่สำคัญคือ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซียและฟิลิปปินส์

ผู้เขียนขอยกตัวอย่างประเทศอาเซียนที่ประสบปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติดของกลุ่มนักค้ายาเสพติดนอกภูมิภาคคือ อินโดนีเซียและประเทศไทย ในรายงานของประเทศอินโดนีเซียระบุว่ากลุ่มนักค้ายาเสพติดชาวอัฟริกันตะวันตกเริ่มลักลอบนำยาเสพติดเข้าไปในอินโดนีเซียในช่วงต้นทศวรรษของ พ.ศ. 2532 โดยกลุ่มนักค้ายาเสพติดอัฟริกันตะวันตกได้ใช้ประเทศกัมพูชาเป็นทางผ่านของยาเสพติด คือ ไอซ์และเฮโรอีนเข้าไปในอินโดนีเซีย นักค้ายาเสพติดอัฟริกันตะวันตกจะนำเฮโรอีนจากอัฟกานิสถานเข้ามาในอินโดนีเซีย กลุ่มนักค้ายาเสพติดชาวอิหร่านยังลักลอบนำยาเสพติดประเภทไอซ์เข้าไปในอินโดนีเซีย ในปี 2552 ที่ผ่านมาอินโดนีเซียจับกุมนักค้ายาเสพติดชาวอิหร่านได้เป็นจำนวน 25 คน ณ ท่าอากาศยานระหว่างประเทศที่กรุงจาการ์ตา สุราบายาและบาหลี นักค้ายาเสพติดเหล่านี้มากับเที่ยวบินที่บินตรงจากกรุงเตหะราน

ในกรณีของประเทศไทยกลุ่มการค้ายาเสพติดชาวแอฟริกันตะวันตก ได้เข้าไปดำเนินการลักลอบค้ายาเสพติดอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก มีเครือข่ายเชื่อมโยงในหลายประเทศ และพบกลุ่มดังกล่าวเข้ามาค้ายาเสพติดประเภทเฮโรอีน และโคเคน ในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๘ โดยชาวแอฟริกันที่เข้ามาค้ายาเสพติดในประเทศไทยจะมีภรรยาชาวไทย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหญิงทำงานในสถานบริการ ย่านสุขุมวิท กรุงเทพฯ เพื่อใช้ประโยชน์ในการอำนวยความสะดวก ติดต่อ

คนไทยถูกจับกุมคดียาเสพติดในต่างประเทศ ตั้งแต่ปี 2553-ปัจจุบัน มีประมาณ 75 คน ส่วนใหญ่เป็นหญิงไทย ที่เป็นผู้ลำเลียงของกลุ่มแอฟริกัน มีประเทศที่คนไทยถูกจับ ได้แก่ จีน ฮ่องกง อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ บราซิล อาร์เจนตินา เอควาดอร์ และสเปน

(ส่วนประเทศอื่นๆที่คนไทยถูกจับกุม เป็นการนำเข้ายาบ้าเพื่อใช้ในกลุ่มแรงงานไทย เช่น ในไต้หวัน และ อิสราเอล)

ตารางที่ 3.4 สถิติคนไทย ถูกจับในต่างประเทศ

ประเทศ	2553	2554	ตัวยา
จีน	11	3	เฮโรอีน
ฮ่องกง	-	2	เฮโรอีน ไอซ์
มาเลเซีย	5	2	เฮโรอีน ไอซ์
อินโดนีเซีย	5	1	ไอซ์ กัญชา เอ็กซ์ตาซี
ฟิลิปปินส์	-	1	โคเคน
บราซิล	5	1	โคเคน
อาร์เจนตินา	4	1	โคเคน
เอควาดอร์	1	1	โคเคน
สเปน	-	2	โคเคน
ไต้หวัน	17	5	ยาบ้า
อิสราเอล	8	2	ยาบ้า

ที่มา : สำนักปราบปรามยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส.

3.3.4.2 การแพร่ระบาดของยาเสพติด

ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในภูมิภาคอาเซียนถือเป็นภัยคุกคามที่สำคัญของภูมิภาคอาเซียนเนื่องจากเป็นการทำลายทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกำลังในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รายงานของสำนักงานยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติประจำปี 2553 ระบุว่ายาเสพติดประเภทสารกระตุ้นแอมเฟตามีน (ATS) โดยเฉพาะเมทแอมเฟตามีนมีการแพร่ระบาดมากในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งประมาณการว่ามีผู้ใช้ยาเสพติดประเภทนี้ในภูมิภาคอยู่ระหว่าง 3.4 – 20.7 ล้านคน และอยู่ใน 3 อันดับแรกของยาเสพติดที่มีผู้ใช้ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนใหญ่ผู้ใช้ยาเสพติดประเภทนี้จะเป็นเยาวชนซึ่งเป็นกำลังของประเทศและกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่ต้องการทำงานในระยะเวลาที่นานขึ้น ประเทศที่มีปัญหาเมทแอมเฟตามีนหรือยาบ้าเพิ่มมากขึ้นคือ กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย พม่า สิงคโปร์ ไทยและเวียดนาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยและลาวประสบปัญหาเมทแอมเฟตามีนเป็นอันดับแรก

เมทแอมเฟตามีนแพร่ระบาดเป็นลำดับที่ 2 ในกัมพูชา บรูไน ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซียประสบปัญหาคริสตัลเมทแอมเฟตามีนหรือไอซ์ เป็นลำดับต้นๆ มาเลเซียก็มีความเสี่ยงที่จะเป็นตลาดของยาเสพติดประเภท ATS บรูไน ดารุสซาลามและเวียดนามรายงานว่ามีการใช้เอ็กซ์ตาซีเพิ่มมากขึ้น รายงานของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศประจำปี 2553 ระบุว่ายังมีการใช้กัญชาในอินโดนีเซีย ไทย บรูไน ดารุสซาลาม กัมพูชา มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และเวียดนาม เฮโรอีนมีการแพร่ระบาดมากในมาเลเซีย พม่า สิงคโปร์และเวียดนาม ส่วนไทย ลาว และสิงคโปร์มีการแพร่ระบาดของเฮโรอีนลดลง นอกจากนี้ประเทศเวียดนามยังประสบปัญหาการแพร่ระบาดของเอชไอวีอีกด้วยเนื่องจากผู้ติดยาเสพติดมักนิยมใช้วิธีการฉีดเฮโรอีนเข้าเส้นถึงร้อยละ 80

จะเห็นได้ว่าภูมิภาคอาเซียนประสบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดชนิดต่างๆ เป็นจำนวนมาก อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นตลาดของยาเสพติดที่สำคัญประกอบกับมีการท่องเที่ยวในภูมิภาค ซึ่งนักท่องเที่ยวต่างประเทศจำนวนไม่น้อยนำยาเสพติดประเภทเอ็กซ์ตาซี หรือโคเคนมาเสพด้วยหรือเข้ามาท่องเที่ยวพร้อมทั้งแสวงหายาเสพติดในภูมิภาคด้วย นักค้ายาเสพติดส่วนหนึ่งลักลอบนำยาเสพติดเข้ามาในภูมิภาคเพื่อนำมาขายในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ตราบใดที่ยังมีผู้ใช้ยาเสพติด การผลิตยาเสพติดก็ยังคงมีอยู่เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งนับเป็นภัยคุกคามต่อประเทศสมาชิกอาเซียน

3.3.4.3 ปัญหาชนกลุ่มน้อยในพม่า

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าชนกลุ่มน้อยมีการสู้รบกับรัฐบาลพม่าและยังไม่ยอมเข้าร่วมเป็น BGF ของรัฐบาลพม่า และชนกลุ่มน้อยบางกลุ่มยังกี่ยวข้องกับการผลิตยาเสพติดและการค้ายาเสพติดในพื้นที่ที่ชนกลุ่มน้อยควบคุม ทำให้ชนกลุ่มน้อยต้องการเงินเพื่อใช้ซื้ออุทธปัจจัยเพื่อไว้รับกับรัฐบาลพม่า สำหรับกลุ่มว้าซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยที่เป็นผู้ผลิตและส่งออกยาเสพติดและลักลอบนำเข้าสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมากก็เร่งการผลิตเพื่อขายนำเงินเตรียมการไว้ หากต้องมีการสู้รบกับรัฐบาลพม่า การที่ชนกลุ่มน้อยยังคงมีการลักลอบผลิตยาเสพติดและยังต่อสู้กับรัฐบาลพม่า นับว่าเป็นภัยคุกคามต่อประเทศอาเซียนเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยได้รับผลกระทบมากกว่าประเทศอาเซียนอื่นๆ เนื่องจากเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกับประเทศไทย จึงทำให้มียาเสพติดประเภทเฮโรอีน เมทแอมเฟตามีนหรือยาบ้าลักลอบนำเข้าสู่ประเทศไทยตามแนวชายแดนทางภาคเหนือของประเทศคิดเป็นร้อยละ 80 ของยาเสพติดที่มีการจับกุม

บทที่ 4
บทสรุป

4.1. บทสรุป

จากการศึกษาสรุปได้ว่าอาเซียนมีความมุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหายาเสพติด จะเห็นได้จากการประกาศปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยหลักการในการต่อต้านการใช้ยาเสพติดในทางที่ผิด ตั้งแต่ปี 2519 และปฏิญญาร่วมว่าด้วยการปลอดยาเสพติดอาเซียนภายใน ค.ศ. 2015 ในปี 2543 ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ท้าทายต่อการดำเนินการเพื่อให้บรรลุความสำเร็จเป็นอย่างยิ่ง อาเซียนมีความพยายามที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยมีการจัดทำแผนปฏิบัติการอาเซียนเพื่อต่อสู้กับการผลิต การค้าและการใช้ยาเสพติดที่ผิดกฎหมายในการไปสู่การเป็นเขตปลอดยาเสพติดภายใน ค.ศ. 2015 (พ.ศ.2552- พ.ศ.2558) ซึ่งค่อนข้างจะช้าเพราะกว่าที่อาเซียนจะจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ดังกล่าวมีระยะเวลา 7 ปีภายหลังจากที่มีการประกาศปฏิญญาร่วมว่าด้วยการปลอดยาเสพติดอาเซียน การประเมินผลครึ่งแผนการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ จะมีการดำเนินการในปี 2555 แต่อย่างไรก็ดีอาเซียนได้มีความร่วมมือด้านการปราบปรามยาเสพติดอย่างต่อเนื่องมาก่อนหน้าที่จะมีการประกาศปฏิญญาร่วมฯ และการจัดทำแผนปฏิบัติการอาเซียนฯ ซึ่งมีพัฒนาการไปในระดับหนึ่ง แต่จากการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมแล้ว ในการดำเนินการด้านปราบปรามยาเสพติด อาเซียนมีความร่วมมือในการปราบปรามยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง มีผลการปราบปรามยาเสพติดและการสกัดกั้นยาเสพติดได้เป็นจำนวนมาก นับเป็นจุดแข็งของการดำเนินงานด้านการปราบปรามยาเสพติดของอาเซียน หน่วยงานกลางด้านยาเสพติดของประเทศอาเซียนมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน แต่การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเกณฑ์วัดผลที่กำหนดสำหรับการปลอดยาเสพติดอาเซียนภายใน ค.ศ. 2015 อาเซียนจำเป็นต้องมีการพัฒนาในด้านขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการปราบปรามยาเสพติด การพัฒนากฎหมายให้มีมาตรการจำเป็นที่ครอบคลุมการดำเนินการ การพัฒนาการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการปราบปรามยาเสพติด การได้รับการสนับสนุนจากประเทศผู้ให้และการจัดสรรงบประมาณภายในประเทศเพื่อการปราบปรามยาเสพติด การดำเนินการเชิงบูรณาการภายในประเทศทั้งด้านปราบปรามยาเสพติด การลดอุปสงค์ยาเสพติดและการลดอุปทานยาเสพติด

อย่างไรก็ดีการที่อาเซียนมีแหล่งผลิตยาเสพติดในภูมิภาคที่สำคัญคือแหล่งผลิตในพม่า ซึ่งรัฐบาลพม่าไม่สามารถควบคุมและเข้าถึงพื้นที่ได้ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติดในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งหากยังไม่เกิดการปรองดองระหว่างรัฐบาลพม่าและชนกลุ่มน้อย ปัญหาการผลิตและการลักลอบค้ายาเสพติดในภูมิภาคอาเซียนจะยังคงมีอยู่ และคงเป็น

การยากที่ประเทศอาเซียนจะดำเนินการให้บรรลุการเป็นเขตปลอดยาเสพติดอาเซียน แต่หากพิจารณาถึงแนวทางหรือกรอบกิจกรรมที่กำหนดโดยแผนปฏิบัติการอาเซียนเพื่อต่อสู้เพื่อต่อสู้กับการผลิต การค้าและการใช้ยาเสพติดที่ผิดกฎหมายในการไปสู่การเป็นเขตปลอดยาเสพติดภายใน ค.ศ. 2015 (พ.ศ.2552- พ.ศ.2558) และคำนิยามที่อาเซียนได้ตกลงร่วมกันว่าการปลอดยาเสพติดหมายถึงการดำเนินกิจกรรมการควบคุมยาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ พร้อมทั้งลดผลต่อเนื่องต่างๆ ในเชิงลบอันอาจเกิดขึ้นกับสังคม โดยมีเกณฑ์วัดผลด้านการปราบปรามยาเสพติดที่เน้นการลดเครือข่ายนักค้ายาเสพติด การลดการลักลอบค้ายาเสพติด การขจัดเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตยาเสพติด อาเซียนได้มีการดำเนินการร่วมกันในการปราบปรามยาเสพติดซึ่งสามารถดำเนินการได้ดีในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่มากพอที่จะขจัดกลุ่มนักค้ายาเสพติดและเครือข่ายซึ่งต้องใช้เวลา ทรัพยากร และการสนับสนุน การบูรณาการการทำงานในระดับอาเซียนกับคณะกรรมการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.2. ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้เขียนได้พิจารณาการดำเนินการของอาเซียนเพื่อให้บรรลุเกณฑ์วัดผลด้านการปราบปรามการผลิตและการลำเลียงยาเสพติดและอาชญากรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับยาเสพติด ซึ่งประกอบด้วย

1. การขจัดเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการผลิตยาเสพติด
2. การขจัดเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบลำเลียงยาเสพติด
3. การขจัดการลักลอบและนำสารตั้งต้นไปใช้ในการผลิตยาเสพติด
4. การส่งเสริมความร่วมมือข้ามพรมแดนและการปฏิบัติการด้านการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

ผู้เขียนเห็นว่าการขจัดเครือข่ายและการขจัดการลักลอบผลิต การลักลอบค้ายาเสพติด อาเซียนมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องแต่ยังไม่สามารถที่จะดำเนินการได้เพื่อลดระดับความรุนแรงและลดผลกระทบในเชิงลบได้มากเท่าที่ควรเพราะยังมีปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้การลักลอบผลิตการลักลอบค้า ซึ่งบางปัจจัยเป็นปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้และบางปัจจัยสามารถควบคุมได้แต่ขาดศักยภาพหรือการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดของอาเซียนที่สำคัญคือการลักลอบผลิตยาเสพติดในประเทศพม่าโดยชนกลุ่มน้อยที่ต่อต้านรัฐบาลพม่าและใช้ยาเสพติดเป็นเครื่องมือที่จะหาเงินทุนเพื่อใช้ในการต่อสู้กับรัฐบาลพม่า แม้ว่าพม่าจะมีการเลือกตั้งในปี 2553 เพื่อให้เกิดความเป็นประชาธิปไตยแต่ก็ยังมีการต่อต้านรัฐบาลพม่า ตราบใด

ที่ยังไม่มีการปรองดองในพม่า ปัญหาการลักลอบผลิตยาเสพติดในพม่าก็จะยังคงมีอยู่และเป็นผลกระทบต่ออาเซียนโดยรวม ความแตกต่างทางกฎหมายของประเทศอาเซียนและศักยภาพของประเทศอาเซียนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดยังไม่เท่าเทียมกันและบางรัฐบาลของประเทศอาเซียนยังให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่มากเท่าที่ควรแม้ว่าจะร่วมกันประกาศเจตนารมณ์

ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายเพื่อให้การดำเนินการปราบปรามยาเสพติดอาเซียนเป็นไปด้วยความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้นดังนี้

1. รัฐบาลไทยควรเสนอให้ผู้นำประเทศอาเซียนให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดของอาเซียนให้อยู่ในระดับที่เท่ากับปัญหาอื่นๆ ในลักษณะที่เป็นวาระของอาเซียน (ASEAN Agenda) เช่น ปัญหาภาวะโรคร้อน ปัญหาภัยพิบัติ โดยหยิบยกขึ้นหารือในเวทีการประชุมผู้นำอาเซียนอย่างจริงจัง เพราะเท่าที่ผ่านมาการประกาศปฏิญญาร่วมว่าด้วยการปลอดยาเสพติดอาเซียนภายใน ค.ศ. 2015 เป็นผลจากการการประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน เพื่อเป็นการยกระดับความสำคัญและเป็นการยืนยันเจตนารมณ์ที่แน่วแน่ ควรมีการหยิบยกประเด็นการแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อนำไปสู่การเป็นเขตปลอดยาเสพติดอาเซียนในระดับหัวหน้ารัฐบาลประเทศอาเซียนในการประชุมสุดยอดอาเซียนในช่วงก่อนสิ้นสุดปีเป้าหมายคือปี ค.ศ. 2012 หรือ พ.ศ. 2556 เพื่อเป็นการติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานของประเทศอาเซียน

2. ผู้นำประเทศอาเซียนควรร่วมกันหารืออย่างจริงจังเกี่ยวกับปัญหาชนกลุ่มน้อยในพม่าและสนับสนุนการสร้างความปรองดองอย่างจริงจังในพม่าเพราะจะเป็นประโยชน์กับอาเซียนไม่เฉพาะแต่เรื่องการแก้ไขปัญหายาเสพติดเท่านั้นแต่จะสามารถแก้ไขปัญหาอื่นๆ ได้ด้วย เช่น ปัญหาอาชญากรรมประเภทอื่น การลักลอบค้าอาวุธ การหลบหนีเข้าเมือง เป็นต้น

3. รัฐบาลประเทศอาเซียนควรให้การสนับสนุนหน่วยงานกลางด้านยาเสพติดทั้งทางด้านกำลังคนและทรัพยากร หน่วยงานกลางด้านยาเสพติดบางประเทศประสบปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรบุคคลและงบประมาณ ดังนั้นรัฐบาลควรให้การสนับสนุนเพื่อให้หน่วยงานกลางด้านยาเสพติดสามารถดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการอาเซียนเพื่อต่อสู้กับการผลิต การค้าและการใช้ยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย และควรบูรณาการแผนงานต่อต้านยาเสพติดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศ ซึ่งประเทศไทยได้มีการดำเนินการอยู่แล้วอย่างต่อเนื่องตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5

4. อาเซียนควรพัฒนกฎหมายควบคุมยาเสพติดของแต่ละประเทศให้มีมาตรฐานที่ใกล้เคียงกัน มีบทลงโทษที่ใกล้เคียงกันเพื่อที่นักค้ายาเสพติดจะไม่ถือโอกาสใช้ประโยชน์จากช่องโหว่ของกฎหมายไปกระทำความผิดในประเทศที่มีจุดอ่อนทางด้านกฎหมาย มาตรการด้าน

กฎหมายควบคุมยาเสพติดสำคัญที่อาเซียนควรมี คือ มาตรการยึด อายัดทรัพย์สิน นักค้ายาเสพติด มาตรการต่อต้านการฟอกเงิน มาตรการการควบคุมเคมีภัณฑ์และสารตั้งต้นที่ใช้ในการผลิตยาเสพติด

5. อาเซียนควรกำหนดแผนงานและโครงการเพื่อรองรับการเชื่อมโยงของอาเซียนซึ่งจะมีผลกระทบที่อาจทำให้เกิดการลักลอบค้ายาเสพติดมากขึ้น อาเซียนจึงควรมีมาตรการป้องกันและสกัดกั้นการค้ายาเสพติด ซึ่งควรมีการสกัดกั้นยาเสพติดตามจุดนำเข้าทั้งทางบก ทางเรือและทางอากาศ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนในระดับรัฐบาลของประเทศอาเซียน ซึ่งแผนงานต่างๆ เหล่านี้ควรมีการบูรณาการงานกันระหว่างคณะกรรมการอาเซียนที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดควรเน้นที่การสกัดกั้นยาเสพติดบนเส้นทางคมนาคมที่จะมีความเชื่อมโยงกัน โดยเป็นการป้องกันและการสกัดกั้นเพื่อปราบปรามการลักลอบลำเลียงยาเสพติดจากประเทศอาเซียนหนึ่งไปสู่อีกประเทศหนึ่งโดยอาศัยความสะดวกทางการคมนาคมขนส่ง การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและด้านศุลกากร

6. อาเซียนควรสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบการตรวจทั้งการตรวจคนและการตรวจสิ่งของ ณ บริวเณด่านพรมแดน ท่าอากาศยาน ท่าเรือ เพื่อป้องกันการลักลอบนำเข้าและส่งออกซึ่งยาเสพติด ซึ่งในแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนได้กล่าวถึงเป็นข้อท้าทายที่อาเซียนต้องคำนึงถึงด้วยว่าควรจะต้องป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติ โครงการบริหารจัดการพรมแดนอาเซียน-สหภาพยุโรป ซึ่งมีเป้าหมายของการปรับปรุงความร่วมมือระหว่างหน่วยตรวจคนเข้าเมืองและเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการพรมแดนของประเทศสมาชิกอาเซียน โดยกลุ่มเป้าหมายหลักคือ เจ้าหน้าที่ด้านการตรวจคนเข้าเมือง เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย เจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงชายแดนและเจ้าหน้าที่ศุลกากร ถ้าโครงการนี้สามารถปฏิบัติให้เห็นผลเป็นรูปธรรมก็จะมีส่วนช่วยในการสกัดกั้นการลักลอบค้ายาเสพติด และควรนำมาบูรณาการการทำงานกับเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติดและเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานข้ามคณะกรรมการของอาเซียนอีกด้วย (Cross –sectoral committee)

7. สำนักเลขาธิการอาเซียนควรสนับสนุนให้การดำเนินความร่วมมือในลักษณะบูรณาการระหว่างคณะกรรมการอาเซียนอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจังมากกว่าการจัดประชุม ASEAN Coordinating Committee โดยควรมีการประสานงานกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของสำนักเลขาธิการอาเซียนที่รับผิดชอบในแต่ละคณะกรรมการด้วยเพราะเรื่องที่เสนอบางเรื่องมีความเชื่อมโยงกัน ผู้แทนสำนักเลขาธิการอาเซียนก็น่าจะหยิบยกขึ้นในเวทีการประชุมเพื่อให้เห็นความเชื่อมโยง และสนับสนุนการทำงานในเชิงบูรณาการระหว่างกันทั้งด้านแผนงานและงบประมาณสนับสนุน ที่ผ่านมาโครงการอาเซียนด้านยาเสพติดเคยได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการ ASEAN COCI

แต่ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมาไม่เคยมีความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการอาเซียนเช่นนี้อีก ในด้านยาเสพติด เจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติดได้เชื่อมโยงความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติเนื่องจากความร่วมมือด้านยาเสพติดเป็นสาขาความร่วมมือ 1 ใน 8 สาขาของคณะเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนได้มีมติให้คณะทำงานด้านปราบปรามยาเสพติดเป็นคณะทำงานด้านปราบปรามยาเสพติดของคณะเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อที่จะไม่ก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนของการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการอาเซียนอื่นๆ ที่มีลักษณะการทำงานที่สามารถเชื่อมโยงกันด้านความมั่นคง เช่น คณะกรรมการอาเซียนด้านตรวจคนเข้าเมือง คณะกรรมการอาเซียนด้านศุลกากร คณะกรรมการอาเซียนด้านกฎหมาย ความร่วมมือของอธิบดีตำรวจอาเซียน ความร่วมมือระหว่างอัยการของประเทศอาเซียน

8. อาเซียนควรมีการพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและควรได้รับการสนับสนุนจากประเทศคู่เจรจาของอาเซียนหรือประเทศผู้ให้ที่มีประสบการณ์ เช่น การฝึกอบรมด้านเทคนิคการสืบสวน การสืบสวนทางการเงิน การฝึกอบรมด้านการข่าว ซึ่งสำนักเลขาธิการอาเซียนควรแสวงหาความช่วยเหลือจากประเทศคู่เจรจาเพื่อให้สนับสนุนการดำเนินงานของอาเซียนด้านยาเสพติด

9. อาเซียนควรพิจารณาจัดตั้งกองทุนอาเซียนเพื่อต่อต้านยาเสพติดเหมือนเช่นการตั้งกองทุนในเรื่องอื่นๆ โดยรัฐบาลประเทศอาเซียนเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณในเบื้องต้นและแสวงหาการสนับสนุนจากประเทศคู่เจรจา ทั้งนี้เป็นการนำเอาการประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันว่าจะเป็นเขตปลอดยาเสพติดอาเซียนภายใน ค.ศ. 2015 มายืนยันการดำเนินงาน เพราะกองทุนที่คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนได้ร่วมกับจีนจัดตั้งขึ้นเป็นการจัดตั้งกองทุนอาเซียน-จีนเพื่อต่อต้านยาเสพติด (ACCORD Account) ภายใต้ความร่วมมือของหน่วยงานกลางด้านยาเสพติด ซึ่งประสบปัญหาการได้รับการสนับสนุนจากประเทศคู่เจรจาอื่นๆของอาเซียน ดังนี้นอาเซียนควรยกระดับให้กองทุนนี้เป็นกองทุนในนามรัฐบาลของประเทศอาเซียนและให้ประเทศคู่เจรจาของอาเซียนอื่นๆ มาร่วมให้การสนับสนุนและเปลี่ยนชื่อเป็น กองทุนอาเซียนเพื่อต่อต้านยาเสพติด เพราะปัจจุบันมีเพียงประเทศจีนเท่านั้นที่ร่วมบริจาคเงินเข้ากองทุนอาเซียน-จีนดังกล่าว เพื่อที่อาเซียนจะได้ใช้ประโยชน์เงินกองทุนในการสนับสนุนกิจกรรมอื่นๆ ของอาเซียน

4.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

1. อาเซียนแต่ละประเทศควรมีการดำเนินการเชิงบูรณาการการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในประเทศด้วยเพราะมาตรการปราบปรามยาเสพติดเพียงมาตรการเดียว

อาจไม่เพียงพอ ต้องดำเนินการด้านลดอุปสงค์ยาเสพติดภายในประเทศและมาตรการอื่นๆ พร้อมกันไป ประเทศที่ประสบปัญหาการปลูกพืชเสพติดส่วนใหญ่ก็มีการดำเนินการด้านการพัฒนาทางเลือกอยู่แล้วก็ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในส่วนของประเทศไทย สำนักงาน ป.ป.ส. ได้มีการดำเนินงานในเชิงบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่แล้วและสามารถเป็นแบบอย่างให้กับประเทศอาเซียนอื่นๆ ที่ยังไม่มีการดำเนินการในลักษณะนี้

2. หน่วยงานกลางด้านยาเสพติดของประเทศอาเซียนควรพัฒนาการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักค้ายาเสพติดโดยพัฒนารูปแบบการเก็บข้อมูลให้เป็นมาตรฐานเดียวกันเพื่อที่จะเกิดความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน

3. เจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดควรมีการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพราะจะเป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการประสานงานระหว่างกัน สำนักงาน ป.ป.ส. ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดให้มีทักษะและความรู้ภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดนที่ต้องมีการติดต่อประสานงานกับประเทศเพื่อนบ้าน

4. แต่ละประเทศอาเซียนควรมีผู้ประสานงานด้านการข่าวและการปราบปรามยาเสพติดเพื่อเป็นแกนกลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการข่าวและการปฏิบัติการ

5. สำนักเลขาธิการอาเซียนควรแสวงหาความช่วยเหลือจากประเทศคู่เจรจาของอาเซียนให้มากขึ้นเพื่อสนับสนุนงานการปราบปรามยาเสพติดอาเซียน

6. หน่วยงานกลางด้านยาเสพติดอาเซียนควรยึดแผนปฏิบัติการอาเซียนเพื่อต่อสู้กับการผลิต การค้าและการใช้ยาเสพติดที่ผิดกฎหมายในการไปสู่การเป็นเขตปลอดยาเสพติดภายใน ค.ศ. 2015 (พ.ศ.2552- พ.ศ.2558) เป็นแนวปฏิบัติเพื่อลดการลักลอบผลิตและลักลอบค้ายาเสพติดและผนวกแผนปฏิบัติการอาเซียนฯ เข้ากับแผนงานปกติและจัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในประเทศเพื่อให้รับทราบเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการฯ เพื่อจะได้วางกรอบกิจกรรมของการดำเนินงานภายในประเทศให้สอดรับกับพันธกรณีที่มีต่ออาเซียน

7. หน่วยงานกลางด้านยาเสพติดอาเซียนควรเพิ่มการทำงานด้านการควบคุมเคมีภัณฑ์และสารตั้งต้นให้มากกว่าที่มีการดำเนินการอยู่เพราะการผลิตยาเสพติดประเภทสารสังเคราะห์จำเป็นต้องใช้เคมีภัณฑ์และสารตั้งต้น ซึ่งเคมีภัณฑ์เหล่านี้มักมีการลักลอบนำไปสู่แหล่งผลิตยาเสพติดในพม่าจากอินเดียและจีน ซึ่งพม่าสามารถจับกุมได้เป็นจำนวนมาก หากทุกประเทศอาเซียนสามารถจับกุมเคมีภัณฑ์และสารตั้งต้นได้มากขึ้น ก็จะเป็นการสกัดกั้นการผลิตยาเสพติด

8. ประเทศอาเซียนที่มีพรมแดนติดต่อกันและมีสำนักงานประสานงานชายแดนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดควรเร่งสร้างความเข้มแข็งให้กับสำนักงานประสานงานชายแดนเหล่านั้นเพื่อประโยชน์ของการสกัดกั้นยาเสพติดและการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน

สำนักงานประสานงานชายแดนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านในบรรดาประเทศอาเซียนที่มีการจัดตั้งประกอบด้วย

ก. ไทย-พม่า

- อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย - จังหวัดท่าขี้เหล็ก พม่า
- อำเภอม่าสอด จังหว้ดตาก - จังหวัดเมียวดี พม่า
- อำเภอเมือง จังหวัดระนอง - จังหวัดเกาะสอง พม่า

ข. ไทย — ลาว

- อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย - อำเภอห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว
- อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี - เมืองโพนทอง แขวงจำปาสัก
- อำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย - เมืองปากซัน แขวงบอลิคำไซ
- อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร - เมืองไกรสอนพรมวิหาร แขวงสะหวัน-นะเขต
- อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี - เมืองชะนะสมบูน แขวงจำปาสัก
- อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย - เมืองหาดทรายฟอง นครหลวงเวียง-จันทน์
- อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม - เมืองคำม่วน แขวงคำม่วน
- อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย - เมืองสีโคดตะบอง นครหลวงเวียงจันทน์

ค. ไทย — กัมพูชา

- อำเภออรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว - อำเภอปอยเปต บันเตียเมียนเจย
- บ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด - จังหวัดเกาะกง
- บ้านแหลม อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี - เมืองดอง จังหวัดพระ-ตะบอง
- บ้านแหลม อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี - เมืองพรอม จังหวัดไพลิน

ง. พม่า — ลาว

- บ้าน Wanpon จังหวัดท่าขี้เหล็ก - Ban Mom จังหวัด Maingmaw
- Wankyin จังหวัดท่าขี้เหล็ก - Kyaingkok (เชียงกก)

จ. ลาว — เวียดนาม

- Lac Sao - Cau Treo จังหวัด Ha Tinh
- Dansavan - Lao Bao จังหวัด Quang Tri

- Sob Bao - Moc Chau จังหวัด Son La
- Sob Hun, Mauang Mai - Tay Trang

ฉ. ลาว — กัมพูชา

- Veun Kham - Dong Kalor
- Maung Sene แขวงจำปาสัก - Kampong Sralout จังหวัดพระวิหาร

ช. เวียดนาม – กัมพูชา

- Tan Chau จังหวัด An Giang - Kaamsomnar กัมพูชา
- An Phu จังหวัด An Giang - Chreythom กัมพูชา
- Moc Bai จังหวัด Tay Ninh - Bavet กัมพูชา

สำนักงานประสานงานชายแดนดังกล่าวบางแห่งยังไม่มีความเข้มแข็งจำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพ เช่น สำนักงานประสานงานชายแดนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดบริเวณพื้นที่ชายแดนไทย —ลาว และไทย-กัมพูชา ส่วนในพื้นที่ชายแดนไทย —พม่า บางจุดที่ยังต้องการการพัฒนาศักยภาพ ในพื้นที่ชายแดนพม่า-ลาวยังมีอุปสรรคในเรื่องข้อจำกัดทางภาษาและการติดต่อประสานงาน ในพื้นที่ชายแดนลาว — กัมพูชาเช่นเดียวกันต้องการพัฒนาด้านศักยภาพของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังมีอุปสรรคทางภูมิศาสตร์ซึ่งอาจจะยากต่อการเข้าถึงระหว่างกันและโครงสร้างการทำงานที่ไม่เหมือนกันซึ่งพบในการปฏิบัติงานระหว่างสำนักงานประสานงานชายแดนเวียดนาม — กัมพูชา — ลาว ซึ่งเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินการรัฐบาลของแต่ละประเทศควรสนับสนุนงบประมาณให้กับสำนักงานประสานงานชายแดน ในส่วนของไทยได้มีการดำเนินการแล้วโดยสำนักงาน ป.ป.ส. ได้สนับสนุนงบประมาณให้กับสำนักงานประสานงานชายแดน ดังนั้นประเทศเพื่อนบ้านที่มีสำนักงานประสานงานชายแดนควรสนับสนุนงบประมาณให้กับสำนักงานประสานงานชายแดนของตนเพื่อให้เกิดความยั่งยืนและต่อเนื่องในการดำเนินงาน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กอบกูล จันทวโร.2553. “กฎหมายกับความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหายาเสพติด.” *วารสารเพื่อนวิทยากร* ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 มิถุนายน- กันยายน 2553.

กระทรวงการต่างประเทศ. 2554. *แผนแม่บทอาเซียนว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน.* กรุงเทพมหานคร : บริษัทคาริสม่า มีเดีย จำกัด.

สุพจน์ บุญวิเศษ. 2549. *หลักรัฐศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็ม.ที.เพรส.

สุรชัย ศิริไกร และคณะ. 2545. *เอกสารสอนชุดวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (International Relations)*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ภาษาอังกฤษ

CCDAC. 2000. *Myanmar's Efforts for the Eradication of Narcotic Drugs*.Yangon.

CCDAC. 2009. *Endeavour of Myanmar for Elimination of Narcotic Drugs*. Nepitaw.

INCB. 2010. *International Narcotics Control Board Report 2010*. International Narcotics Control Board.

Report on ASEAN Senior Officials on Drug Matters. 2010. Indonesia.

Thailand Country Report. 2010 presented at ASEAN Senior Officials on Drug Matters.Indonesia.

UNODC. 2006. *World Drug Report 2006*. United Nations Office on Drugs and Crimes : Vienna.

UNODC. 2010. *World Drug Report 2006*. United Nations Office on Drugs and Crimes : Vienna.

UNODC.2010. *Pattern and Trends of Amphetamine-Type Stimulants (ATS) and other drugs in East and Southeast Asia*. UNODC : Vienna

UNODC. 2010. *Report on Regional Seminar on Cross Border Law Enforcement Cooperation.* Cambodia.

ข้อมูลเว็บไซต์

http.//www.aseansec.org

http.//www.mfa.go.th

The Asean Declaration

(Bangkok Declaration)

Bangkok, 8 August 1967

The Presidium Minister for Political Affairs/ Minister for Foreign Affairs of Indonesia, the Deputy Prime Minister of Malaysia, the Secretary of Foreign Affairs of the Philippines, the Minister for Foreign Affairs of Singapore and the Minister of Foreign Affairs of Thailand:

MINDFUL of the existence of mutual interests and common problems among countries of South-East Asia and convinced of the need to strengthen further the existing bonds of regional solidarity and cooperation;

DESIRING to establish a firm foundation for common action to promote regional cooperation in South-East Asia in the spirit of equality and partnership and thereby contribute towards peace, progress and prosperity in the region;

CONSCIOUS that in an increasingly interdependent world, the cherished ideals of peace, freedom,,social justice and economic well-being are best attained by fostering good understanding, good neighbourliness and meaningful cooperation among the countries of the region already bound together by ties of history and culture;

CONSIDERING that the countries of SouthEast Asia share a primary responsibility for strengthening the economic and social stability of the region and ensuring their peacefull and progressive national development, and that they are determined to ensure their stability and security from external interference in any form or manifestation in order to preserve their national identities in accordance with the ideals and aspirations of their peoples;

AFFIRMING that all foreign bases are temporary and remain only with the expressed concurrence of the countries concerned and are not intended to be used directly or indirectly to subvert the national independence and freedom of States in the area or prejudice the orderly processes of their national development;

DO HEREBY DECLARE:

FIRST, the establishment of an Association for Regional Cooperation among the countries of South-East Asia to be known as the Association of South-East Asian Nations (ASEAN).

SECOND, that the aims and purposes of the Association shall be:

1. To accelerate the economic growth, social progress and cultural development in the region through joint endeavours in the spirit of equality and partnership in order to strengthen the foundation for a prosperous and peaceful community of South-East Asian Nations;

2. To promote regional peace and stability through abiding respect for justice and the rule of law in the relationship among countries of the region and adherence to the principles of the United Nations Charter;

3. To promote active collaboration and mutual assistance on matters of common interest in the economic, social, cultural, technical, scientific and administrative fields;

4. To provide assistance to each other in the form of training and research facilities in the educational, professional, technical and administrative spheres;

5. To collaborate more effectively for the greater utilization of their agriculture and industries, the expansion of their trade, including the study of the problems of international commodity trade, the improvement of their transportation and communications facilities and the raising of the living standards of their peoples;

6. To promote South-East Asian studies;

7. To maintain close and beneficial cooperation with existing international and regional organizations with similar aims and purposes, and explore all avenues for even closer cooperation among themselves.

THIRD, that to carry out these aims and purposes, the following machinery shall be established:

(a) Annual Meeting of Foreign Ministers, which shall be by rotation and referred to as ASEAN Ministerial Meeting. Special Meetings of Foreign Ministers may be convened as required.

(b) A Standing committee, under the chairmanship of the Foreign Minister of the host country or his representative and having as its members the accredited Ambassadors of the other member countries, to carry on the work of the Association in between Meetings of Foreign Ministers.

(c) Ad-Hoc Committees and Permanent Committees of specialists and officials on specific subjects.

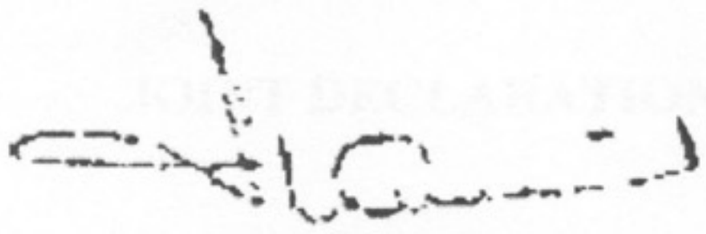
(d) A National Secretariat in each member country to carry out the work of the Association on behalf of that country and to service the Annual or Special Meetings of Foreign Ministers, the Standing Committee and such other committees as may hereafter be established.

FOURTH, that the Association is open for participation to all States in the South-East Asian Region subscribing to the aforementioned aims, principles and purposes.

FIFTH, that the Association represents the collective will of the nations of South-East Asia to bind themselves together in friendship and cooperation and, through joint efforts and sacrifices, secure for their peoples and for posterity the blessings of peace, freedom and prosperity.

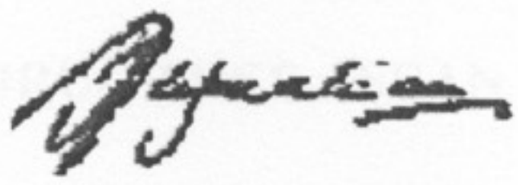
DONE in Bangkok on the Eighth Day of August in the Year One Thousand Nine Hundred and Sixty-Seven.

For the Republic of Indonesia :

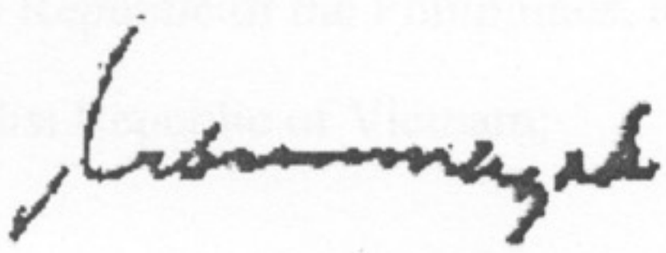
ADAM MALIK
Presidium Minister for Political
Minister for Foreign Affairs

For the Republic of Singapore :

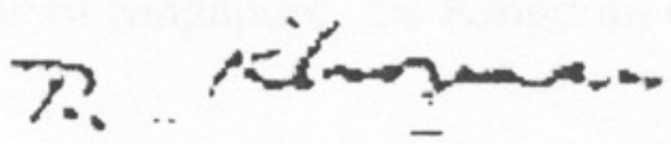
S. RAJARATNAM
Minister of Foreign Affairs

For Malaysia :

TUN ABDUL RAZAK
Deputy Prime Minister,
Minister of Defence and
Minister of National Development

For the Kingdom of Thailand :

THANAT KHOMAN
Minister of Foreign Affairs

For the Republic of the Philippines :

NARCISO RAMOS
Secretary of Foreign Affairs

JOINT DECLARATION FOR A DRUG-FREE ASEAN

WE, the Foreign Ministers of the ASEAN Member Countries representing Brunei Darussalam, the Republic of Indonesia, the Lao People's Democratic Republic, Malaysia, the Union of Myanmar, the Republic of the Philippines, the Republic of Singapore, the Kingdom of Thailand, and the Socialist Republic of Vietnam;

RECOGNIZING that the alarming growth of the illicit global drug trade, which includes narcotics and psychotropic substances, continues to adversely affect the welfare of nations and their peoples including those of the ASEAN;

CONCERNED that illicit drug abuse and trafficking seriously endangers the development programmes of ASEAN Member Countries, especially in relation to the region's youth;

APPREHENSIVE that unabated drug abuse continues to endanger the moral fabric of the family which is the basic unit of our societies;

FULLY AWARE that the illicit drug trade, which is inextricably linked to other transnational crimes including money laundering and arms smuggling, could escalate to such a level where perpetrators can pose serious political and security threats to the region;

ENCOURAGED by the growing resolve in the international community to prevail over the deleterious nature of illicit drugs in light of the United Nations Decade on Drug Abuse (1991-2000), as well as the continuing interest of ASEAN Dialogue Partners in providing assistance to the Southeast Asian region in solving this menace;

REALIZING the necessity of continually assessing and strengthening ASEAN's thrusts against illicit drug abuse and trafficking;

MINDFUL of the importance of strengthening institutional linkage between the various ASEAN mechanisms involved in the fight against illicit drug trafficking and other transnational crimes, particularly the ASEAN Ministerial Meeting on Transnational Crime, the ASEAN Finance Ministers' Meeting, the ASEAN Finance Officials Meeting, the ASEAN Senior Law Officials Meeting, the ASEAN Chiefs of National Police, the ASEAN Directors-General of Customs, the ASEAN Directors-General for Immigration and the ASEAN Secretariat;

RECOGNIZING the extensive work of the ASEAN Senior Officials on Drug Matters (ASOD), particularly in their effort to implement the ASEAN Three Year Action Plan on Drug Abuse control and the Work Programme to Operationalise the aforesaid Plan in the priority areas of drug education, drug information, prevention within the community, the treatment rehabilitation and law enforcement;

RECALLING the decision of the Fifth ASEAN Summit in Bangkok in December 1995 to further enhance cooperative efforts against drug abuse and illicit trafficking, with special emphasis being given to demand reduction programmes and information exchange and dissemination, with the aim of creating a drug-free ASEAN;

RECALLING FURTHER that the ASEAN Vision 2020 adopted by the ASEAN Heads of State/Government at the Second Informal Summit held in December 1997 in Kuala Lumpur envisioned a Southeast Asia free of illicit drugs, free of their production, processing, trafficking and use, well before 2020;

RECALLING FURTHER the ASEAN Declaration on Transnational crime, signed on 20 December 1997 in Manila, Philippines, which aimed, among others, to expand the scope of Member Countries' efforts against transnational crimes including illicit drug trafficking;

SUPPORTIVE of the major decisions of the Special Session of the United Nations General Assembly, devoted to the fight against the illicit production, sale, demand, traffic and distribution of narcotic drugs and psychotropic substances and related activities, held in New York in June 1998;

KEEPING IN MIND the substantive declarations previously adopted by the ASEAN Foreign Ministers on the problem of illicit drug trafficking and abuse, particularly the ASEAN Declaration of Principles to Combat the Abuse of Narcotic Drugs, signed in Manila on 26 June 1976, and the ASEAN Foreign Ministers Joint Statement on the International Problem of Drug Abuse and Trafficking adopted in Kuala Lumpur, 9 July 1985;

CONVINCED that a drug-free ASEAN is attainable through enhanced and concerted regional cooperation in the political, social and institutional domains;

HAVE RESOLVED, IN A SPIRIT OF AMITY AND COOPERATION, TO ACHIEVE A DRUG-FREE ASEAN THROUGH THE FOLLOWING MEASURES:

1. **Seek** all modalities to eradicate illicit drug production, processing, trafficking and use in ASEAN by the year 2020.
2. **Strengthen and promote linkage** among existing regional institutional mechanism involved in the fight against drug abuse and trafficking, such as the ASEAN Senior Officials on Drug Matters (ASOD), ASEAN Chiefs of National Police (ASEANAPOL), the ASEAN Senior Law Officials Meeting (ASLOM), the ASEAN Sub-Committee on Youth (ASY) and the ASEAN Ministerial Meeting on Transnational Crime, the 1993 MOU countries on Drug Control, and the ASEAN Secretariat.
3. **Enter** into collaborative undertakings, in the interest of continued development and upgrading of human resources, with ASEAN Dialogue Partners to help curb illicit drug abuse, production, and trafficking in the region, particularly in the areas of law enforcement, intelligence, rehabilitation and treatment, alternative development, preventive education, preventive information, community participation, research and human-resource development.
4. **Seek** the review of jurisprudence related to illicit drug abuse and trafficking and move for the passage of stricter laws on these crimes against society.
5. **Upgrade and expand** regional and national data banks on illicit drugs, to include more information on illicit drug production and trafficking, existing drug control activities, programmes and legislation, evaluation methodologies and resource experts.

6. **Expand** awareness, education and rehabilitation programs among the region's youth, including the work program on Skills Training for Out-of-School Youth, to eliminate the demand for illicit drugs by the year 2020.
7. **Establish** programmes to tackle the growing problem of Amphetamine-Type, Stimulants (ATS), with the view to strengthen the national regulatory, legal and administrative controls over the importation, exportion, distribution, manufacture and use of ATS.

Intensify partnerships with relevant international agencies and organizations such as the United Nations International Drug Control Programme (UNDCP), the

8. World Health Organization, World Customs Council, the Commission on Narcotic Drugs, the Colombo Plan Secretariat, and Interpol.
9. **Strengthen** the existing ASEAN Training Centers for human-resource Development in related fields on narcotics law enforcement, preventive education, treatment and rehabilitation, and research.
10. **Intensify** the exchange of information among ASEAN countries.
11. **Continue to expand and enhance** the role of non-governmental organization (NGOs), as well as the private sector in collaborative alliances in the development and implementation of drug abuse prevention and control programs and activities.
12. **Work for** the immediate ratification by all ASEAN Member Countries of relevant international treaties and agreements on illicit drug abuse and trafficking.
13. **Reinforce** cooperation and coordination among ASEAN Member Countries, especially in the areas of investigation, prosecution, mutual legal assistance, inquiry, forfeiture of property, rehabilitation and treatment, preventive education, and research to help combat illicit drug abuse and trafficking.

14 **Identification and promotion** of alternative sources of livelihood for people who are expected to be adversely affected by the curtailment, and eventually, stoppage of drug production.

SIGNED this 25th of July 1998 in Manila, Philippines

H.R.H. Prince Mohamed Bolkiah
Minister of Foreign Affairs
Brunei Darussalam

H.E. Dominggo L. Siazon, Jr.
Secretari of Foreign Affairs
Republic of Philippines

H.E. Ali Alatas
Minister for Foreign Affairs
Republic of Indonesia

H.E. Prof. S. Jayakumar
Minister for Foreign Affairs
Republic of the Philippines

H.E. Somsavat Lengsavad
Deputy Prime Minister and
Minister of Foreign Affairs
Lao People's Democratic Republic

H.E. Surin Pitsuwan
Minister of Foreign Affairs
Kingdom of Thailand

H.E. Dato Seri Abdullah bin Haji Ahmad Badawi
Minister for Roreign Affairs
Malaysia

H.E. NGuyen Manh Cam
Deputy Prime Minister and
Miinster for Foreign Affairs
The Socialist Republik of Vietnam

H.E. U Ohn Gyaw
Minister for foreign Affairs
Union of Myanmar

ASEAN Work Plan

on Combating Illicit Drugs

Manufacturing, Trafficking and Ause

2009-2015

To realise the goal of "ASEAN Drug-Free 2015" the ASEAN Work Plan on combating illicit drug production, trafficking and use has been developed and will incorporate the following monitoring and evaluation mechanism:

- To establish a baseline through a standardised Country Report format utilising 2008 statistical data presented at the 30th ASOD meeting. The data shall be in percentage terms as applicable
- To conduct an annual review through Country Report during the ASOD Meeting
- ASOD to conduct a Mid-term Review in 2012
- ASOD to conduct a Final Assessment in 2015 and take stock of activities under the work plan

Part I: **<u>Actions would be taken to achieve Significant and sustainable reduction in illicit manufacturing and trafficking of drugs and drug-related crime</u>**

1. Elimination of diversion and smuggling of precursor chemicals and syndicates involved in the clandestine production of illicit drugs:

Actions:

1.1 To support special initiatives under Project Prism and Project Cohesion and seek to contribute towards the standardization of precursor control methodologies for the ASEAN Region;

1.2 To collaborate with the customs authorities to integrate notification modalities into the free trade agreements and transport facilitation agreements under the ASEAN Single Window initiative;

1.3 To strengthen national capacity building for law enforcement and regulatory agency personnel in the field of precursor control;

1.4 To enhance scientific laboratory capacity in precursors identification, drug profiling and analysis for enforcement operation and intelligence;

1.5 To develop partnership with chemical and pharmaceutical industries and other stakeholders to prevent diversion of precursor chemicals;

1.6 To share experiences and best practices, exchange information and take joint actions at the operational level on chemical diversion, backtracking investigation, and illicit drug manufacture;

1.7 To conduct exchange of experiences and knowledge and expertise about the disposal of chemical and toxic drug by-products of clandestine laboratories;

1.8 To ensure all ASEAN Member States to fully implement the pre-export notification (PEN) procedure; and

1.9 To develop and strengthen national legislation, operating procedures and compliance mechanisms to prevent diversion of precursor chemicals from licit trade.

2. Elimination of syndicates involved in trafficking of illicit drugs:

Actions:

2.1 To implement or strengthen preventive, enforcement, and legislative measures such as asset forfeiture, anti-money laundering, and controlled delivery to combat all forms of drug-related crimes;

2.2 To provide adequate and targeted training to law enforcement, customs and border control authorities in combating trafficking in narcotic drugs and psychotropic substances;

2.3 To increase information-sharing among law enforcement authorities and judicial cooperation in order to identify and investigate criminal organizations involved in trafficking in narcotic drugs and psychotropic substances and their possible links with other criminal activities;

2.4 To enable law enforcement agencies adapt and adequately address the changing nature of the drug trafficking problems, particularly with regards to newly emerging technologies, routes and concealment methods used by traffickers;

2.5 To continue to give attention to the development of methods for gathering and using hard-to-reach intelligence and evidence, including judicially sanctioned evidence-gathering techniques such as electronic surveillance, structured informant programmes and controlled delivery;

2.6 To monitor, in collaboration with the international community, the nature, use, extent and impact of cybertechnology on trafficking in narcotic drugs and psychotropic substances as well as online pharmacies operating or delivering pharmaceutical preparations containing internationally controlled narcotic drugs and/or psychotropic substances within their respective jurisdictions and give consideration to the development and implementation of legislation and training opportunities in order to respond effectively to the emerging problem;

2.7 To expedite information and intelligence exchange on the profile of drug syndicate groups as well as watch list of their drug activities;

2.8 To strengthen the capacity of the pillars of the criminal justice system on drug control particularly judges, prosecutors, and law enforcement officials; and

2.9 To make use of ASEAN Mutual Legal Assistance Treaty and other existing bilateral Mutual Legal Assistance Treaties to provide assistance in investigations.

3. Enhance cross-border law enforcement collaboration and cooperation.

Actions:

3.1 To consolidate, expand/establish drug control cross-border liaison structures and concerted operational cooperation at the local, national and regional levels, where applicable;

3.2 To intensify concerted drug control cross-border cooperation and joint investigation operations at local, national, and regional levels; and

3.3 To explore possibilities for increase joint cooperation to combat drug trafficking via waterways and air routes through a regional expert working group meeting and to establish direct communication among countries between concerned authorities at the international entry ports.

Part II. <u>Significant and sustainable reduction of the prevalence of illicit drug use</u>

1. Reduce the prevalence of illicit drug use:

Actions:

1.1 To intensify and strategise effective awareness and preventive education campaign against illicit drug use;

1.2 To develop, intensify, and effectively implement family, school, workplace and community –based drug prevention and drug abuse control programmes;

1.3 To develop and implement specific programmes for high-risk groups;

1.4 To enlist and foster public support in combating illicit drug use;

1.5 To intensify preventive education programmes on the relationship between illicit drug use and spread of HIV/AIDS among both the general population (especially young people) and illicit drug users;

1.6 To develop or make use of relevant existing training manuals for programme planners and implementers;

1.7 To document knowledge, experience, and expertise on demand and supply reduction and circulate the publication among the ASEAN Member States

1.8 To establish partnerships between the public and private sectors, including the media, non-governmental and community-based organizations, academic and research institutions, and religious-based organizations to plan, execute, and monitor civic awareness initiatives and to advocate drug abuse prevention programmes

1.9 To generate the sharing of experiences and lessons learnt on demand reduction; and

1.10 To develop a pool of trainers and experts in the field of drug demand reduction and drug control programmes

2. Increase access to treatment, rehabilitation and aftercare services to drug abusers with the purpose of ensuring full re-integration into society:

Actions:

2.1 To provide and/or support a range of treatment modalities, for different categories of drug abuse to drug treatment services;

2.2 To expand community-based supervision and aftercare programmes;

2.3 To ensure strong family and community support and involvement in the recovery process;

2.4 To develop an effective management information systems for monitoring treatment progress, discharge status, and follow-up evaluation as a mechanism to refine programme operations and improve treatment service delivery effectiveness;

2.5 To scale up treatment coverage and widen the social net for drug dependence in order to facilitate accessibility to treatment services;

2.6 To establish treatment sites in accessible locations;

2.7 To provide capacity building and skills development of service providers with the possible cooperation with external partners; and

2.8 To provide assistance to the establishment and maintenance of treatment and rehabilitation centres.

3. Increase and enhance partnerships between the public and private sectors and civil society organisations in response to the abuse of illicit drug use:

Actions:

3.1 To synergise collaboration between Governments and Civil Society Organisations (CSOs) in the planning, execution and monitoring of civic awareness initiatives on local and/or national levels and in providing health and several rehabilitation, employment training and placement;

3.2 To establish partnerships with academic and research institutions for the development of effective and research-based communication campaigns;

3.3 To actively engage the support of religious-based organisations, Community-based Organisations (CBOs), and the private sector to implement civic awareness activities for specific target groups;

3.4 To establish workplace prevention programmes that provides information to employees and their families, and skills training to supervisors;

3.5 To develop national guidelines for the participation of the private sector, NGOs, and CBOs in civic awareness initiatives; and

3.6 To engage NGOs in formulating policies, planning, and implementing prevention and education programmes.

Part III: <u>actions would be taken to achieve Significant and sustainable reduction in illicit crops cultivation</u>

1. Insignificant cultivation of opium poppy, cannabis and other illicit crops by 2015.

Actions:

1.1 To analyze the root causes, such as socio-economic factors, which motivate farmers to cultivate illicit crops and, through research, determine mechanisms that farmers who ceased cultivation of illicit crops have employed to cope successfully with the change in crop cultivation and by taking action on issues which impact the welfare of farmers who cease illicit crop production and cultivate alternative crops;

1.2 To allocate funds from the Government to provide support to farmers and communities that stop illicit opium poppy and cannabis cultivation and policies should be integrated into overall development plans to integrate communities into the economic mainstream;

1.3 To continue the implementation, if applicable, of annual opium and cannabis surveys to identify and measure illicit cultivation and production and, at the same time, build capacity by sharing experiences on monitoring and conducting assessments and by developing effective information management systems;

1.4 To improve bilateral and regional cooperation among concerned institutions to reduce illicit crops cultivation through alternative development, sharing of knowledge, experience and best practices on alternative development.

1.5 To promote partnership with relevant stakeholders, including local communities, non – governmental organisations and private enterprises, and strengthening cooperation with relevant United Nations and international organizations; and

1.6 To increase law enforcement to eradicate illicit opium poppy, cannabis and other cultivation used for the production of narcotics drugs and psychotropic substances.

2. Provision of sustainable alternative livelihood development to former illicit crops producing farmers.

Actions:

2.1 To provide sustainable alternative livelihood development and income generation to farmers cultivating illicit crops through a combination of regional cooperation among alternative development projects and organizations to promote networking and sharing of innovative practices and by providing for emergency relief, basic needs, and the development of cash crops and export products and sustainable market strategies for the farmers and their families;

2.2 To address issues concerning potential poverty and food insecurity, as well as, safety from exploitation of farmers who have ceased cultivating illicit crops and issues concerning the shifting of illicit crop cultivation from eradicated areas to other areas;

2.3 To promote wider access for alternative development products to the markets within the region consistent with national and international obligations and applicable multilateral trade rules; and

2.4 To develop technical assistance that would help each other in identifying alternative crops as substitute to illicit drug crops and institute sustainable policy reforms by applying sustainable alternative development programmes.

ประวัติผู้เขียน

นางสาวรัชนีกร สรสิริ

ผู้อำนวยการสำนักการต่างประเทศ สำนักงาน ป.ป.ส.

วัน/เดือน/ปีเกิด	๒๒ พฤษภาคม ๒๔๙๘
การศึกษา	
๒๕๑๖-๒๕๒๐	อักษรศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๒๕๔๒-๒๕๔๕	ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต (ภาษาและการสื่อสาร) คณะภาษาและการสื่อสาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
การทำงาน	
๒๕๒๑	เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ ๓ กองการต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)
๒๕๒๓	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ๔ ฝ่ายการต่างประเทศ กองวิชาการและวางแผน
๒๕๒๕	เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ ๔ ฝ่ายการต่างประเทศ กองวิชาการและวางแผน
๒๕๒๗	เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ ๕ ฝ่ายการต่างประเทศ กองวิชาการและวางแผน
๒๕๓๒	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ๕ ฝ่ายแผนงานและประเมินผล กองวิชาการและวางแผน
๒๕๓๒	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ๖ ฝ่ายแผนงานและประเมินผล กองวิชาการและวางแผน
๒๕๓๔	เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ ๖ ฝ่ายการต่างประเทศ กองวิชาการและวางแผน
๒๕๔๐	เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ ๖ ฝ่ายการต่างประเทศ กองวิชาการและการต่างประเทศ
๒๕๔๑	หัวหน้างานองค์การระหว่างประเทศ ฝ่ายการต่างประเทศ กองวิชาการและการต่างประเทศ

๒๕๔๓	หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการต่างประเทศ กลุ่มงานวิชาการต่างประเทศ กองการต่างประเทศ
๒๕๔๕	หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนานโยบายต่างประเทศ กลุ่มงานพัฒนานโยบายต่างประเทศ กองการต่างประเทศ
๒๕๔๗	ผู้อำนวยการกองการต่างประเทศ (เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ ๘)
๒๕๔๘-ปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสำนักการต่างประเทศ (อำนวยการระดับสูง)

เกียรติประวัติ

๒๕๓๒	ข้าราชการพลเรือนดีเด่น ประจำปี ๒๕๓๑

ประสบการณ์การทำงาน

๑. เป็นผู้แทนในคณะผู้แทนไทยเข้าร่วมการประชุมระหว่างประเทศทั้งในกรอบทวิภาคีและพหุภาคี

๒. เป็นกรรมการในคณะกรรมการประสานงานองค์การภาคเอกชนต่อต้านยาเสพติด สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

๓. เป็นกรรมการประเมินบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ในระดับที่สูงขึ้น ทั้งภายในสำนักงาน ป.ป.ส. และหน่วยงานภายนอก

๔. เป็นกรรมการสมาคมเพื่อการพัฒนาสังคมไทย

๕. เป็นประธานคณะทำงานจัดการองค์ความรู้ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ สำนักงาน ป.ป.ส.
